

ฐานกิริยา จัดหมวดหมู่ตามความหมาย

ธาตุลงปัจจัยเป็นฐาน (base) สำหรับลงวิภัตติประกอบเป็นกิริยา

• PaliDict ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ •

ดู ฐานกิริยา เรียงลำดับตามธาตุ

คำแนะนำการใช้.....๒	นำไป นำมา นำออก๑๙	อยู่ อาศัย.....๓๐
ยืน ตั้ง.....๓	ทิ้ง สละ ละ เว้น.....๑๙	ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม.....๓๑
เดิน ไป-มา ถึง.....๓	ส่งไป.....๒๐	เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก.....๓๑
เข้า ออก.....๖	รวม รวบรวม.....๒๐	ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด๓๑
นั่ง นอน.....๖	ขอ๒๐	เชื้อถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง๓๒
หลับ ตื่น.....๗	ให้ได้ ลัก.....๒๐	รักษา คุ่มครอง เลี้ยง.....๓๒
ดื่ม กิน.....๗	จับ รับ ถือ.....๒๑	ชนะ แพ้.....๓๓
หิว อิ่ม.....๘	อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ.....๒๒	เล่น.....๓๓
ทำ สร้าง.....๘	ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก.....๒๒	แสวงหา.....๓๓
ประพฤติ.....๙	ดึง ลาก ชูด ชัก ยก.....๒๒	อาจ สามารถ กล้า กลัว.....๓๓
พูด บอก กล่าว.....๙	เหยียบ ทูบ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน .๒๒	ซื้อ ขาย ตีราคา.....๓๔
เรียก เชิญ นิมนต์.....๑๑	ตัด เจาะ ทำลาย แดก เสื่อม.....๒๔	ไหว สั่น.....๓๔
ลา อำลา.....๑๑	ขุด ไถ ไส.....๒๕	เป็นไป หมุนไป.....๓๔
ชม ยกย่อง ต่ำ ชม.....๑๑	คด งอ.....๒๕	กำหนด ระบุ.....๓๔
โกรธ รัก ชอบ เกลียด รังเกียจ อาย.....๑๒	ครอบงำ กดขี่.....๒๕	สงบ สงัด หลีกเร้น.....๓๕
ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี.....๑๒	สำเร็จ.....๒๕	เพียร พยายาม สืบต่อ เกียจคร้าน.....๓๕
ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ.....๑๓	เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง.....๒๖	อดทน.....๓๕
คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย.....๑๓	เกิด.....๒๗	โง่ หลอก ลวง.....๓๖
หลง ลืม.....๑๕	มี เป็น๒๗	บวช ลีล.....๓๖
ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน.....๑๕	เป็น ตาย แก่.....๒๘	จูบ กอด.....๓๖
ดู เห็น.....๑๖	เกลี้ย โปรว หวาน กระจาย.....๒๘	ป่วย ใช้.....๓๖
แสดง.....๑๖	รด ราบ เปียก แห้ง.....๒๘	โอ จาม อาเจียน.....๓๖
ปรากฏ.....๑๗	ห้าม ปิด กั้น บัง เปิด นุ่งห่ม.....๒๙	ปลูลาด ท่วม คลุม.....๓๖
ศึกษา เรียน.....๑๗	สำรวจม ระวัง.....๓๐	ประกอบ จัดแจง ตระเตรียม.....๓๗
แผ่ เปล่ง.....๑๗	ผูก ร้อย ตัด.....๓๐	ถูกต้อง สมควร ชัดแย้ง ห้าม ค้าน.....๓๗
ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก.....๑๘	ประดับ ตกแต่ง.....๓๐	อื่นๆ.....๓๗
ลอย จม.....๑๘	ปล่อย พัน.....๓๐	

คำแนะนำการใช้

- ฐานกริยา ในที่นี้หมายถึง ธาตุที่ลงปัจจัยแล้ว (รวมทั้ง *อาคม อุปสัค ...*) กลายเป็น ‘ฐาน’ (base) พร้อมทั้งจะนำไปลงวิภัติ
อาขยาต ทำเป็นกริยาอาขยาตได้โดยสะดวก และฐานกริยานี้ยังช่วยให้สังเกตและประกอบกริยาได้ง่ายขึ้นด้วย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ป-ญา	นา	ปณฺญา <i>(นา>ย)</i>	รู้, ปรากฏ [วิต. ปณฺญยติ ปณฺญายติ อช. ปณฺญายิ ต. ปณฺญาโต] อ ปณฺญา ยฺ ปชานนํ

- จากตารางด้านบน ญา ธาตุ มี ป อุปสัคเป็นบทหน้า ลง นา ปัจจัย (และแปลง นา เป็น ย) ประกอบเป็น ‘ฐาน’ คือ **ปณฺญา**
นำฐาน คือ **ปณฺญา** ไปลง ตี วิภัติ เป็นต้น ได้รูปเป็น ปณฺญยติ ปณฺญายนติ ปณฺญายิ ปณฺญายิสสตี ...
- หลังคำแปล ยังได้เพิ่มตัวอย่างกริยาอาขยาต-กริยาภิกตฺก ที่มีการแปลงรูปต่างจากฐานปกติ รวมทั้งตัวอย่างศัพท์นามภิกตฺกด้วย
- หลังเครื่องหมาย # คือกริยาที่ใช้ธาตุเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปเล็กน้อย มีความหมายเหมือนๆ กัน หรือใกล้เคียงกันบ้าง
- รูปสำเร็จกริยาภิกตฺก เป็นได้ ๓ ลิงค์ เช่น ชาโต ชาตา ชาตี จะแสดงตัวอย่างเฉพาะปุงลิงค์ คือ ชาโต
- ฐานกริยาที่ลงท้ายด้วย อา เมื่อลงวิภัติอาขยาต หรือปัจจัยภิกตฺก ที่ขึ้นต้นด้วยสระ ให้ลบ อา ด้วย
- อักษรย่อ:

ธาตุ: *อกम्म.* = อกัมมธาตุ, *สกम्म.* = สกัมมธาตุ

วากจ: *กัต.* = กัตตุวากจ, *กัม.* = กัมมวากจ; *เหตุ. เหตุกัต.* = เหตุกัตตุวากจ; *เหตุกัม.* = เหตุกัมมวากจ

วิภัติอาขยาต: *วิต.* = วัตตมานา, *ปญ.* = ปญฺจมี, *สตี.* = สตีตมี, *ปโรก.* = ปโรกขา, *หีย.* = หียัตตนี, *อช.* = อชัตตนี,
ภวิส. = ภวิสสันติ, *กาล.* = กาลาติปัตติ.

ปัจจัยกริยาภิกตฺก: *อันต.* *ตวันต.* *ตาวี.* *อนีย.* *ตัพ.* (ตพพ ปัจจัย) *มาน.* *อาน.* *ต.* (ต ปัจจัย) *ตุ.* (ตฺนาที่ปัจจัย) (ตเว. ตฺ.)

ปัจจัยนามภิกตฺก: *กวิ ณี ญฺตุ ฐฺ ฆ ญฺย อ อิ ณฺ ตี ยฺ*

ตฺท. = ปัจจัยตฺทริต

สร้างด้วยโปรแกรม *Libreoffice* (ลิเบอรัออฟฟิซ)

ดาวน์โหลดได้ที่เว็บ Libreoffice.org

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ยืน ตั้ง			
ฐา	อ	ฐา ติฐฐา	ตั้ง(อยู่), ยืน, หยุด, ดำรง <i>อกมม.</i> [วัต. ฐาติ ติฐฐติ อช. อกฐาสี อกฐัสสุ (<i>อ-</i>) ภาวิส. ฐสสติ ต. ฐิต # อกฐิต (<i>น-</i>) ตู. ฐตวา ตู. ฐาตุ] ณิ กปปฐายี ณว ภูมมฐโก อ มคคผลฐฐ ฐมมฐฐ ภูมมฐฐ ปพพตฐฐ กปปฐฐ ติ ฐิตติ ยุ ฐานํ
อุ-ฐา-ห	อ	อุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น. <i>ฐา ธาตุ ลง ห อาคมได้เมื่อมีอุปสรรคอยู่หน้าเท่านั้น</i> [ปัญ. อุฐฐหิ ต. อุฐฐิต ตู. อุฐฐาย # ปฐฐาย <i>ป-ฐฐ</i> ใช้เป็นกิริยาวิเสสนะ แปลว่า <i>ตั้งก่อน, จำเดิม</i>] ณิ อุฐฐายี ตู. อุฐฐาตา ยุ อุฐฐานํ
อุ-ว-ฐา-ห	อ	วฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น, ออก [ตู. วฐฐาย] ยุ วฐฐานํ
สํ-อุ-ฐา-ห	อ	สมฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นพร้อม, ตั้งขึ้นพร้อม [ต. สมฐฐิต ตู. สมฐฐาย]
ปฐิ-อุ-ฐา-ห	อ	ปจจุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นเฉพาะ, ต้อนรับ [ตู. ปจจุฐฐาย]
อุ-ป-ฐา-ห	อ	อุปฐฐา-ฐห	ตั้งขึ้น, ปรากฏ, ยืนใกล้, บำรุง, อุปฐฐาก [วัต. อุปฐฐาเปติ <i>เหตุ.</i> ต. อุปฐฐิต ตู. อุปฐฐิตวา] ณว อุปฐฐาก ติลานุปฐฐาก สงขุปฐฐาก ยุ อุปฐฐานํ
ปติ-ฐา-ห	อ	ปติฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น [ตู. ปติฐฐาย] ณว ปติฐฐาปก อ ปติฐฐา
อธิ-ฐา-ห	อ	อธิฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น, อธิษฐาน [วัต. อธิฐฐาติ อธิฐฐิต (<i>แปลง อ เป็น เอ</i>) ตู. อธิฐฐาย] ยุ อธิฐฐานํ
สํ-ฐา-ห	อ	สณฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งด้วยดี, ยืนนิ่งอยู่, ยืนดี (<i>ไม่ล้ม</i>) [ตู. สณฐฐาตุ] ยุ สณฐฐานํ <i>การดำรงอยู่ ทรวดทรง</i>
ฐรูป ถป	ณณ ณย	ฐรูป ถเป	ตั้ง(ไว้), วาง, เก็บ <i>สกมม.</i> [วัต. ฐรูปาเปติ <i>เหตุ.</i> (<i>ไม่วุทธิ</i>)]
อุ-ป-ฐรูป	ณณ ณย	อุปฐรูป	เข้าไปตั้ง, บำรุง, อุปฐฐาก <i>สกมม.</i> [วัต. อุปฐรูปเปติ ตู. อุปฐรูปเปตวา]
ป-ฐรูป	ณณ ณย	ปฐรูป	เริ่มตั้ง, ตั้งก่อน
อา-ธา	อ เอ	อาเท อาทท	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น [ต. อาทิต]
สํ-อา-ธา	อ เอ	สมาเท สมาทท	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น, ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. สมาทิต # สสุสมาทิต] อิ สมาธิ
ป-นิ-ธา	อ	ปณิทท	ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. ปณิทิต ตู. ปณิธาย # อุปนิธาย]
นิ-ธา	อ เอ	นิธะ นิทท	มอบให้, ฝากไว้, ฝัง, ตั้ง [ต. นิทิต] อิ นิธิ # สนุนิธิ ยุ ธาตุนิธานํ
เดิน ไป-มา ถึง			
กม	อ	กม	ก้าวไป, เดินไป [วัต. # อกิกกมติ]
กม	อ	จกม (<i>เทวภาวะ</i>)	จงกรม, ก้าวไป, เดินไป (<i>กม>กม>กม>กัม>จกม>จกม</i>) อ จกมโม ยุ จกมณํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อุป-สํ-กม	อ	อุปสํกม อุปสงกม	เข้าไปหา-พบ-ใกล้
ปฏฺิ-กม	อ	ปฏฺิกกม	ก้าวกลับ, กลับ [ต. ปฏฺิกกนฺโต]
นิ-วตฺต	อ	นิวตฺต	กลับ [ต. นิวตฺโต]
อิ	อ	เอ	ไป, ถึง, เป็นไป, บรรลุ, รู้ [ต. อีโต] ณฺ สหายโก (สห-อิ-) อ สมปราโย (สํ-ปรฺ-) ณ สหาโย
อา-อิ	อ	เอ	มา [ปัญฺ. เอหิ เอถ] ติ อีติ
ป-อิ	อ		ละไป, ตาย [ต. เปโต ตฺ. เปจฺจ]
ปร-อิ	อ	ปเร	ไปในเบื้องหน้า, ไปข้างหน้า [ต. ปเรโต] ยุ ปรายโน
วิ-อิ	อ		ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิโต วิโต]
อติ-อิ	อ	อจฺเจ-จย	เป็นไปล่วง, ล่วงไป, ก้าวล่วง [ต. อติโต ตฺ. อติจฺจ] อ อจฺจโย
อป-อิ	อ	อเป	หลีกไป, พ้นไป, ไปปราศ [ปัญฺ. อเปหิ ต. อเปโต]
อุป-อิ	อ	อุป	เข้าถึง [ต. อุปโต]
อภิ-สํ-อิ	อ	อภิสเม	ถึงพร้อมยิ่ง, บรรลุ, ได้รับ [ตฺ. อภิสเมจฺจ] อ อภิสมโย
สํ-อิ	อ	สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ตฺ. สเมจฺจ] ^{C1}
ปฏฺิ-อิ	อ		อาศัย [ตฺ. ปฏฺิจฺจ]
อว-อิ	อ		ลงไป, หยั่งลง [ตฺ. อเวจฺจ]
อนฺ-อิ	อ	อเนว	อาศัย, เป็นไปตาม [ตฺ. อนฺวาย]
อนฺ-พณฺธ	อ	อนฺพณฺธ	ตาม, ติดตาม
ยา	อ ย	ยา ยาย	ไป, เป็นไป; ถึง, บรรลุ อ วโย ยุ ยานํ
วย	อ	วย	ไป, ถึง, บรรลุ
เอธ	อ	เอธ	หยั่งลง, ถึง, เจริญ, ได้, ประสบ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
คม	อ	คม คจฉ	ไป (สู่) <i>อกम्म.</i> , ถึง (ซึ่ง) <i>สกम्म.</i> [วัต. คมติ คเมติ คจฉเร; คมียติ คมียติ คมียยติ คมมติ คมมเต คจฉยติ คจฉยเต <i>กัม.</i> หิย. คม อคา คมา อคมา อคฉา อัช. อคณฉิ (<i>เฉพาะ อัช.</i>) อคมาสี อคมัสสุ อคมาสุ อ คมหา อคมุมหา คมิมห คมิมหา กาล. คจฉิสส อคจฉิสสา; อันต. คจฉ ตัฟ. คนตพโพ ต. คโต ตุ. คนตวา ตุ้. คนตุ้] กวิ อูร์โค ภูชโค ตุรโค วิหโค นโค ณิ ปารคามิ ทุกขนิโรธ คามินิ ตุ คมิตา คนตา รู ปารคฺ อุณตคฺ อพฺธคฺ ญย คมโม อ สงคโม ณ คาโม มาตุ คาโม ติ คติ ทุกคติ สุกติ ยุ คมนํ อุกคมนํ ปจฺจुकคมนํ สุริยตถกคมนโน สุริยुकคมนโน อรุณुकคมนํ อิก คมิโก
อา-คม	อ	อาคจฉ	มา, กลับมา [ปัญ. (<i>กาล</i>) อาคเมหิ <i>เทต.</i> (<i>ไม่วุทธิ</i>) หิย. อจจคมา <i>อ-อา-คม</i> (<i>อา>อ>ย>ช>จ</i> <i>ช้อน จ</i>) ตุ. อาคम्म <i>และเป็นกิริยาวิเสสนะ แปลว่า เพราะอาศัย</i>] ยุ อาคมนํ
อติ-คม	อ		(เป็น)ไปล่วง [หิย. อจจคา <i>ติ>ตย>จจ</i> #อุปจจคา]
อธิ-คม	อ	อธิคจฉ	บรรลฺ, ตรัสรู้, ถึงทั้บ, ใต้, ประสบ, เร็ยน [วัต. อธิคเต (<i>ลป ม</i>) หิย. อชฉคคา (<i>ลป ม</i>) อัช. อชฉคคา (<i>อิลป ม</i>) ต. อธิคโต]
วิ-คม	อ	วิกจฉ	ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิกโต]
ปฏิ-อา-คม	อ	ปจจาคจฉ	กลับมา [อัช. ปจจาคมิ]
อป-คม	อ	อปคจฉ	หลีกไป [อัช. อปคณฉิ]
อุป-คม	อ	อุปคจฉ	เข้าไปใกล้, เข้าถึง [ตุ. อุปคम्म]
สํ-อา-คม	อ	สมาคจฉ	มาพร้อมกัน, มารวมกัน, ประชุม [ตุ. สมากคนตวา] อ สมากโม
สํ-นิ-ปต	อ	สนนิปต	ประชุม
สํ-นิ-สท	อ	สนนีสิท	ประชุม [ต. สนนีสินโน]
ชฎ	อ	ชฎ	รวม, ประชุม
ปท	ย	ปชช	ไป, ถึง, บรรลฺ, ต้อง [ต. ปตโต ตุ. ปตวา ตุ้. ปตตุ้] อ ปโท ณ ปาโท ติ ปตติ ยุ ปชชนํ
ปฏิ-ปท	ย	ปฏิปชช	ไป, เดินไป, ดำเนินไป, ปฏิบัติ, ปรนนิบัติ [ต. ปฏิปนโน] อ ปฏิปทา ติ ปฏิปตติ ยุ ปฏิปชชนํ
อา-ปท	ย	อาปชช	ถึง, ต้อง (อาบัติ, โทษ) [ต. อาปนโน] ติ อาปตติ #สมาปตติ ยุ อาปชชนํ
ป-อป	อุณา	ปาปุณา	ถึง, บรรลฺ, ด้รับ [วัต. ปาเปติ <i>เทต.</i> อัช. ปापุณิ #สมปาปุณิ ภวิส. ปาเปสสติ <i>เทต.</i> ต. ปตโต; ปาปีโต <i>เทต.</i> ตุ. ปตวา ตุ้. ปตตุ้]
จร	อ	จร	เที่ยวไป [อัช. อจริ อจาริ] ณฺ วนจรโก วเนจรโก ปริจารโก-ริกา อ โคจโร เอกจโร อนตลิกฺขจโร ณ ภิกฺขาจโร ยุ จรณํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ธาว	อ	ธาว	วิ่ง [วัต. #อุปธาวติ สนธาวติ อภิธาวติ]
ชู	อ	ชว	ไปเร็ว, วิ่งไป ณ สีชมพู
ป-ขทิ	อ	ปกขนท	วิ่งไป, เล่นไป, ไหลไป [ต. ปกขนโต]
สร	อ	สร	เล่นไป [วัต. #สัสรติ] ณ สัสรโร
อว-สร	อ	อวสร	เที่ยวไป; มาถึง; พัก, อาศัย; ประชุมลง, รวมลง [อ็ช. อวสริ สนธิกับ ตั เป็น ตทวสริ/ตทวสริสุ เสมอ]
ปลาย	อ	ปลาย	หนีไป [ต. ปลาโต; ปลาปิโต เหตุกัม. ตู. ปลาเปตวา เหตุ. (ไม่วุทธิ)]
ป-อิ	อ	ปาย	หนีไป, หลีกไป [อ็ช. ปายิ ปายาสิ]

เข้า ออก

ป-วิส	อ	ปวิส	เข้าไป [วัต. ปเวเสติ เหตุ. อ็ช. ปาวิสสิ ป-อา-อ-วิส ได้เข้าไปแล้ว ต. ปวิภูโฐ ตู. ปวิสส; ปเวเสตวา เหตุ.]
นิ-วิส	อ	นิวิส	ตั้งลง, มุ่งหมาย?; เข้าไปอยู่ [สัต. นิเวสเย เหตุ. ย อาคม ต. นิวิภูโฐ] ยุ นิเวสนัน
นิ-กม	อ	นิกขม	ออกไป [อันต. นิกขมนโต ต. นิกขนโต ตู. นิกขมม ณ เนกขมม ยุ นิกขมนัน
ป-กม	อ	ปกกม	หลีกไป, เดินออก; ก้าวไปข้างหน้า, ตะเกียกตะกาย [อ็ช. ปกกมิ ปกคามิ อันต. ปกกมนโต ต. ปกกนโต] ยุ ปกกมนัน

นั่ง นอน

นิ-สท	อ	นิสัท	นั่ง [ต. นิสินโน ตู. นิสชช] ณ นิสัทโก ณ นิสชชา ยุ นิสัทนัน
สั-นิ-สท	อ	สนนีสัท	นั่งสงบ ไม่คึกคะนอง [ต. สนนีสินโน]
อุป-นิ-สท	อ	อุปนีสัท	นั่งใกล้ [ต. อุปนีสินโน]
อาส	อ	อาส อจจ	นั่ง, พัก, อยู่; เข้าไป; หวัง [วัต. อจจาเปติ อจจาปยติ เหตุ. อาน. อาสินโน] ยุ อาสนัน
อุป-อาส	อ	อุปาส	นั่งใกล้ ณ อุปาสโก
ปริ-ย-อุป-อาส	อ	ปิริอุปาส	นั่งใกล้
ลี	อ	เส สย	นอน [ต. สยิตวา อาน. สยาโน] ณ มณจสายี สมปวิตตสายี อ อนุสโย ยุ สยัน สอนัน
นิ-ลี	อ		อาศัย [ต. นิสสิโต อาศัยแล้ว (ซึ่ง) ตู. นิสสาย] อ นิสสโย #อาสโย
อว-ลี	อ	อวสสย	อาศัย, นอนอยู่ อ อวสสโย
นิ-ปท	ย	นิปชช	นอน, หมอบ [ต. นิปนโน] ณ นิปชชา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
หลัก ตื่น			
สุป	อ	สุป	หลับ [ต. สุตโต] ยุ สุปินฺ สุปนฺ
นิ-ทา	ย	นิททาย	หลับ ตุ นิททายิตา ยุ นิททายนํ อ นิททา
นิททา ศัพท์	อายุ	นิททาย	หลับ, ประพฤติหลับ (<i>บาลีไวยากรณ์</i>)
ป-พุธ	ย	ปพุชฌ	ตื่น [ต. ปพุทโธ] ตุ ปโพธเตตา <i>เหตุ.</i>
ชาคร	โอ	ชาโคร	ตื่น อ ชาโคร
ชคค	อ	ชคค	ตื่น
วิชี	อ ย	วิช เวช วิชช	สลด, สั้งเวช; กลัว; หวั่นไหว ณ #สัเวโค ฌมมส์เวโค
ดื่ม กิน			
ปา	อ	ปา ปิว	ดื่ม; รักษา; บริโภค; ให้เต็ม; ถึง [วัด. ปาเยติ <i>เหตุ.</i> ต. ปีโต ตุ. ปีตวา; ปาเยตวา <i>เหตุ.</i> ตุ. ปาตุํ ปีวิตุํ] ณิ มชชปาเย ฌนปาเย ณวุ ปายโก ชีรบโก อ ปาทโป กจจโป ณย เปยยํ ณ โคโป ติ ปีติ ปติ ยุ ปานํ
ปา	ส	ปิวาส (<i>เทวภาวะ</i>)	ปรารถนาจะดื่ม, อยากดื่ม, กระจายน้ำ (<i>ปา>ปาปา>ปิปา>ปิวา</i>) [ต. ปีปาสีโต] อ ปีปาสา
ภุช	อ	ภุช	(คน) กิน, บริโภค [ภวิส. โภกขติ อนิย. โภชนิโย ต. ภุตโต ตุ. ภุตวา] ณิ โภคี กามโภคี ณวุ คามโภชโก ณย โภคโค ณ โภโค ปาฐิโภโค ติ ภุตติ ยุ โภชนํ ภุชณํ
ภุช	ช	พุกุช (<i>เทวภาวะ</i>)	ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, ทิว (<i>ภุช>ภุช>ภุช>พุกุช>พุกุ</i>) (แปลงเพราะ ช ปัจ.)
ฆส	ณ	ชิฆจจ (<i>เทวภาวะ</i>)	ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, ทิว (<i>ฆส>ฆฆส>ฆฆส>ณิฆส>ชิฆส>ชิฆจ</i>) (แปลงเพราะ ณ ปัจ.) อ ชิฆจจา
ฆส	อ	ฆส	กิน, บริโภค ณ ฆาสํ
ภกข	เอ	ภกเข	กิน อ ภกขา
อส	อ	อส	กิน ณ อาโส ปาตราโส สายมาโส
อท	อ	อท	กิน; รักษา [ต. อนนํ - ของกิน ข้าว ฯลฯ] ณ วิฆาสาโท (<i>วิฆาส-</i>)
ปริ-ภุช	อ	ปริภุช	บริโภค; กิน, ใช้สอย [ต. ปริภุตโต]
ปริ-ทร	อ	ปริทร	บริโภค-ใช้สอย เป็นประจำ, บริหาร, รักษา, หลีกเลี้ยง ณ ปริหาโร
ทัส ทัส	อ	ทัส ทัส	กัด [ต. ทฏฺฐุ ทฏฺฐุ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
บาท	อ	บาท	(คน, สัตว์) กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน [อนิย. บาทนีโย] ณฺย ขชช
เข	อ	ชาย	กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน; เป็นอยู่, ปรากฏ
อธิ-โอ-หฺร	อ	อชฺโหมหฺร	กลืน
คล	อ	คล	กิน, กลืนกิน; หล่น; เคลื่อน
คิล	อ	คิล	กิน, กลืนกิน
ลฬ	อ	ลฬ	แลบลิ้น, เลี้ย
นิ-ลฬ	ณ?	นิลลาฬ	เลี้ย, แลบลิ้น (ชีวหฺ นิลลาฬตฺวา)
ลิห	อ	ลิห เลห	เลี้ย; สบายใจ, เพลินใจ [วัต. #นิลเลหติ อชฺ. #ปฺลิหิ อนิย. เลหนิย] ณฺย เลยฺย ณ เลหฺ หตถ/ปตต/โฏฐฐานิลเลหโก
หิว อิม			
ฉา	อ	ฉา ฉ	หิว, หิวข้าว, หิวน้ำ [ต. ฉาโต]
ติส	อ	ติส	อิม, เอ็บอิม, ยินดี [ต. ติตโต]
ติป	ย	ติปป	อิม, เอ็บอิม [ต. ติตโต] ติ ติตติ
ตปฺป	อ ณ ณย	ตปฺป ตปฺเป-ปย	อิม, เอ็บอิม, พอใจ; แสดง
ตป	อ ย ณ ณย	ตป ตปฺป ตปฺเป-ปย	อิม, เอ็บอิม; ร้อน, ร่ำร้อน, เมา [วัต. #สนตปฺปติ ต. ตตโต] ณิ อาตาศปี อ อาตาศโป ณ อาตาศโป อาตาศโป
ทำ สร้าง			
กร	โอ	กโร	ทำ [วัต. กุพฺพติ กุรุติ กุรุเต; กรียติ กรียติ กรียเต กรียเต กรียยติ กรียยติ กรียยเต กรียยเต <i>กัม</i> . ปญฺ . กรสสุ สัต . กเร กเรถ การเย กุพฺเพถ กุรุพฺเพถ ทีย . อกา ออกมฺห อชฺ . กริ อกริ อกาสิ อกฺสู ออกถล อกาสิ ภวิส . กาหติ กาหิติ กาหามิ กาล . อกริสส อนิย . กรณิโย ตฺพ . กา-กตตพฺโพ อันต . กโรนฺโต กรฺ มาน . กุรุมาโน อาน . กราโน ต . กโต #อกโต (<i>น-</i>); การิโต <i>เหตุกัม</i> . ตุ . กตฺวา ตุ . กาคฺตุ กตฺตุ] กวิ อนตโก ภาติโก ณิ พรหมจารี ปุณฺณการี ปมตตจารี มาลาการี สาทจจการี ณฺว การโก การิกา อนตถการโก ซาลการิกา วตตปฺปวิวตตการโก การารปโก ตุ กตฺตา ข ทุกฺกโร อีสกฺกโร ณฺย การิโย อ หิตกฺกโร เวยยาวจจกโร ทีปงฺกโร ณ การโร กมมการโร กุมภการโร มาลาการโร มณิการโร สุวณฺณการโร อุตฺสการโร อุปการโร สงฺขารโร อภิสงฺขารโร ปริกฺขารโร ปุเรกฺขารโร ติ วิกติ ยุ กรณฺ การณฺ การารปณฺ กรณฺ
กร	ยิร	กยิร	ทำ [วัต. กยิริติ สัต . กยิรา <i>เอยฺย>อา</i> กยิราถ <i>เอถ>อาถ</i>]
วิ-อา-กร	โอ	พฺยากโร	ทำให้แจ้ง, พยากรณ์ [ต. พฺยากโต] ยุ วฺยากรณฺ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อาวิ-กร	โอ	อาวิกรโ	ทำให้แจ้ง [ตฺ. อาวิคตวา #สจฉิกตวา]
มาป	เณ ฌย	มาเป-ปย	สร้าง, ก่อสร้าง, เนรมิต [วัต. #อติมาเปติ] (เป็น เหตุ.ข้าง)
ประพฤติ			
จร	อ	จร	ประพฤติ [วัต. #อาจรติ ต. สฺจิจฺโน อาจิจฺโน] ฌย จริยา ฌมมจริยา อาจิริโย
อธิ-อา-จร	อ	อชฌาจร	ประพฤติผิด, ล้วงเกิน, ละเมิด
อติ-กม	อ เอ	อติกกม-กเม	ก้าวล่วง, ล้วงละเมิด, ล้วงเกิน, เดินผ่าน [ต. อติกกนฺโต] อ อติกกโม #วติกกโม
จิริ ศัพท์	อายุ	จिरาย	ประพฤติช้า, ชักช้า
ฐม ศัพท์	อายุ	ฐมาย	ประพฤติ (ให้เป็น) เพียงตั้งคว้น, ทำตนตั้งคว้น
ปพพต ศัพท์	อายุ	ปพพตาย	ประพฤติ(ให้เป็น)เพียงตั้งภูเขา, ทำตนตั้งภูเขา
สมุทท ศัพท์	อายุ	สมุททาย	ประพฤติ(ให้เป็น)เพียงตั้งสมุทร, ทำตนตั้งทะเล
จิจฺฉิ ศัพท์	อายุ	จิจฺฉิยาย	ประพฤติเสียงดังจืดๆ, ทำเสียงจืดๆ
ปุตต ศัพท์	อีย	ปุตตย	ประพฤติ (ให้เป็น) เพียงตั้งบุตร, ทำตัวเหมือนลูก
พูด บอก กล่าว			
อา-จิกฺข	อ	อาจิกฺข	บอก, กล่าว, แสดง
กถ	เณ ฌย	กเถ-ถย	กล่าว, แสดง, ชี้แจง, แต่ง [วัต. กถาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) อັช. กเถสิ กเถสุ กถย กถยฺสุ] อ กถา อตถกถา อฏฐกถา ยฺ กถนํ
สห-กถ	เณ ฌย	สากฺจเ-ฉย (สห>สา; ฌ>จฉ)	เจรจากัน, สนทนากัน, สากัจฉา อ สากัจฉา
อห พฺร	อ	พฺร	บอก, กล่าว [ปโรก. อาห อาหุ อหุ อັช. อาหฺสุ]
วจ	อ	วจ	บอก, กล่าว, แสดง [วัต. วุจฺจติ วุจฺจเร (=วุจฺจนฺติ ใช้ในคาถา) #ปวุจฺจเร กัม.] หีย. อวจ อโวจ อวจํ อັช. อโวจฺ อวจุตฺถ อโวจฺตถ อโวจฺมฺหา ภวิส. วกฺขติ มาน. วุจฺจมานโน กัม. ต. วุตฺโต] (ณิ พฺรสุวาจึ ฌนฺ วาจโก ตฺ วตฺตา ข ทฺพฺพโจ สุวโจ ฌย วากฺยํ อติวากฺยํ วขฺ อ วโจ วจํ วจึ วจึ- เข้าสมาสแล้ว เอา อ เป็น อี ฌ วาจา ยฺ วจนํ
วจ	เณ ฌย	วาเจ-จย	บอก, กล่าว, แสดง
วท	อ เอ	วท วเท วชฺช วชฺเช	บอก, กล่าว [ตฺพ. วตฺตพฺโพ ตฺ. วตฺวา ตฺ. วตฺตุ] ฌิ ฌมฺมวาที นิคฺคยฺหฺวาที มุสาวาที ฌ วิวาโท อญฺูปวาโท
ปฐ	อ	ปฐ	บอก, กล่าว, แสดง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ภาส	อ	ภาส	บอก, กล่าว, แสดง [อักษ. #อชฌภาสี อธิ-อ-ภาส] ณี สุภาสิตภาสี
ภณ	อ	ภณ	บอก, กล่าว, แสดง ณี ฌมภณี ปิยภณี พหุภณี
ภสฺส	ณ ฌย	ภสฺเส-สย	พูดคุย, บ่น, ต่ำ
ชป ชปป	อ	ชป ชปป	บอก, กล่าว, แสดง, กระซิบ
อา-รุจ	ณ ฌย	อาโรเจ-จย	บอก, กล่าว [อักษ. อาโรเจสิ อาโรเจสุ อาโรเจยิ อาโรเจยีสุ]
อติ-อา-วท	อ	อจจวาท	กล่าวล่วงเกิน, พูดล่อลวง, พูดเกี้ยว, พูดยั่วยวน, ร้องเรียก
ทีป	ณ ฌย	ทีเป-ปย	ประกาศ, แสดง (ยุ ทีปนา ทีปนี การแสดง คำชี้แจง)
ชา	ย	ชาย	กล่าว, ประกาศ, แสดง, ชี้แจง ยุ อพภักขานี
อา-ชา	อ	อกฺชา	กล่าว, บอก, แสดง, ชี้แจง [วัต. อกฺชายติ กัม.] ตุ อกฺชาตา
ปติ-ชา	อ	ปจฺจกฺชา	บอกคืบ [ต. ปจฺจกฺชาย]
ป-ภาสฺ	อ เอ	ปภาส ปภาเส	ประกาศ, ปราบกฎ, แจ่มแจ้ง
โอ-วท	อ	โอวท	โอวาท ฌ โอวาโท
สาสฺ	อ	สาส	สอน, อบรม ฌย สิสโส ติ อนุสิฏฺฐิ ยุ สาสนํ
อนฺ-สาสฺ	อ	อนฺสาส	ตามสอน, พร่ำสอน [ต. อนุสิฏฺฐิ] ฌญฺ อนุสาสโก ยุ อนุสาสนํ
วิ-อา-หฺร	อ	พฺยาหฺร	พูด, เล่า
ลป	อ	ลป	พูด ฌ ลาโป
วิ-ลป	อ	วิลป	พูดคร่ำครวญ
อา-ลป	อ	อาลป	ร้องเรียก ยุ อาลปนี
ป-ลป	อ	ปลป	พูดเพ้อเจ้อ
สํ-ลป	อ	สฺลลป	พูดเจรจาโต้ตอบกัน ฌ สฺลลาโป
อป-ลป	อ	อปลป	พูดผิด
อนฺ-ลป	อ	อนฺลป	พูดมาก พูดเพ้อเจ้อ
อุ-ลป	อ	อุลลป	พูดโถ้อวด
จฺท	ณ ฌย	โจเท-ทย	โจทย์, ทักท้วง, ตักเตือน
มนต	ณ ฌย	มนเต-ตย	ปรึกษา, พูดอย่างลับๆ [อักษ. มนเตสิ มนเตสุ มนตยิ มนตยีสุ]
สํ-อุ-อา-ท-จร	อ	สมฺทาจฺร	ประพาดติด้วยดี, กล่าว, ร้องเรียก
สร	อ	สร	ออกเสียง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ขุส	อ เณ ฌย	ขุส โฆส โฆเส- สย	ออกเสียง, ป่าวร้อง, สรรเสริญ [ต. ฆุฏฐุ #สงฆุฏฐุ] ณ โฆโส นิคโฆโส ปติโฆโส ยุ โฆสนํ โฆสนา
นท	อ เณ ฌย	นท นาเท-ทย	บันลือเสียง
คชช	อ เณ ฌย	คชช คชเช-ชย	ร้องคำราม, ออกเสียง

เรียก เขิญ นิมนต์

ป-กุส	อ	ปกโกส	เรียกมา [วัต. ปกโกสิตวา; ปกโกสาเปตวา เหตุ.]
นิ-มนต	เณ ฌย	นิมนเต-ตย	เรียกมา, นิมนต์
อา-มนต	เณ ฌย	आमนเต-ตย	เรียกมา
อธิ-อิส	อ	อชฌเมส	เชื้อเชิญ, อาราธนา
อา-ราธ	อ ย	อาราธ อารชฌ	เชื้อเชิญ, อาราธนา; ยินดี

ลา อําลา

อา-ปุจจ	อ	อาปุจจ	ถามโดยเอื้อเฟื้อ; ถามหา; บอกลา, อําลา; ขออนุญาต [ต. อาปุจจ] อ อาปุจจ
อป-โลก	เณ ฌย	อปโลก-กย	มองดู; บอกลา, อําลา; ขออนุญาต; ประกาศให้ทราบ [ต. อปโลกิโต]

ชม ยกย่อง ตํา ชม

โถม	เณ ฌย	โถม-มย	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ
ถุ	อ นา	ถว ถุนา	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ อ สนถโว ทิ ถุติ
ป-สํส	อ	ปสํส	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ [ต. ปสตโถ] อ ปสํสา
วณณ	เณ ฌย	วณณ-ณย	สรรเสริญ; ขยาย, ขยายความ, พรรณนา; ทำสีขาวยเป็นต้น; พยายาม; แสดง [วัต. #สํวณณติ] อ วณณํ อวณณํ ยุ สํวณณนา
อา-กุส	อ	อกโกส	ตํา [อํข. อกโกจฉิ]
ปริ-ภาส	อ	ปริภาส	ตํา
ขุํส	เณ ฌย	ขุํเส-สย	ตํา, ปริภาษ
สป	อ ย	สป สปย สปป	ตํา, สบถ, สาปแช่ง ณ สาโป
ตชช	อ เณ ฌย	ตชช ตชเช-ชย	ตํา, ชู, ชมชู, คุกคาม [วัต. #สนตชชติ]
นิ-คท	อ ฌหา	นิกคท นิคคณ หา	ชู, ชมชู, ลงโทษ [ต. นิคคยท] ยุ นิคคหณํ
นินิ	อ	นินิท	ติเตียน, นินทา อ นินทา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ครห	อ ฌ ฌย	ครห ครห-หย	ติเตียน, นินทา, เกลียด, ชัง ฌย คารยโท
โกรธ รัก ชอบ เกลียด รังเกียจ อาย			
กุธ	ย	กุชฌ	โกรธ, เคือง [ต. กุทุโธ] ฌ โกโร ย โกรโธ ออกโกรโธ
รจ	ย ฌ ฌย	รจจ โรเจ-จย	ชอบ, ยินดี [ต. รุจิโต] ฌ ฌมมรุจิ
ปิย	อ	ปิย	รัก อ ปิโย
กุกุกจจ ศัพท์	อาย	กุกุกจาย	เกลียด, รังเกียจ, ประพศิตรังเกียจ
คูป	ฉ	ชิคุฉฉ (เทวภาวะ)	เกลียด, รังเกียจ (คูป>คูป>คูป>คูป>ชคูป>ชคูป>ชคูป (แปลงเพราะ ฉ ปัจ.))
ลชชี	อ	ลชช	อาย, ละอาย อ ลชชา
หเร	อ	หราย (เอ>อาย)	อาย, ละอาย [มาน. หรายมาโน]
ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี			
รุ	อ	รว โร	ร้อง [วัต. #วิรวติ] ฌ รโว
รุท	อ	รุท โรท	ร้องไห้, หลั่งน้ำตา [ต. รุณโน; รุณณ การ~ อ ช. #ปโรติ]
เทว	อ	เทว	ร้องไห้, คร่ำครวญ; เล่น [วัต. #ปริเทวติ]
กทิก กนท	อ ฌ ฌย	กนท กนท-ทย	ร้องไห้, คร่ำครวญ; ร้องเรียก; วุ่นวาย [วัต. #ปกกนทติ]
เค	อ	คาย	ออกเสียง, ขับกล่อม, ร้องเพลง [ต. คีโต]
ส-เค	อ	สงคาย	ชำระ, สะสาง; รวบรวม, จัดสรร, ร้อยกรอง; ชักซ้อม; สวดพร้อมกัน [วัต. สงคายติ ต. สงคีโต] ติ สงคีติ ส-เค ย สงคายนานา เอ>อาย
ทส	อ	ทส	หัวเราะ, ร่าเริง [ต. ทสฺสฺว #ปทสฺสฺว] ฌ สบปทสโก ฌ ทาโส #ปริทาโส
ชคช	อ	ชคช	หัวเราะ, ร่าเริง
รม	อ	รม	ยินดี [อนิย. รมฌโย ต. รโต [ต. #อภิรมม] ก วิ กุณชโร (กุณช-) อ มโนโรม ฌ อาราโม ติ รติ ย อารมมณ
มุต	อ	โมท	ยินดี ย โมทนา โมทณ ต ท. ตา มุทิตา
ป-มุต	อ	ปโมท	ยินดี อ ปมุเท ฌ ปโมเท ย ปโมทนา #อนุโมทนา ต ท. ฌ ย ปามุชช ปาโมชช
นนท	อ	นนท	ยินดี, อิ่มใจ [วัต. #อนินนทติ] อ อานนโท อิ นนทิ ย นนทณ
ตุส	ย	ตุสส	ยินดี, เอิบอิ่ม [ต. ตุสฺสฺว] ฌ สนโตโส ติ สนตุสฺสิ
สาท	อ	สาท	ยินดี, สบายใจ, เพลินใจ [วัต. #อสุสาทติ] ฌ สาโท อสุสาท ฌ สาทุ ห วาน อ ร่อย ไพเราะ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปรารณา, อยาก, ต้องการ			
ฉนท	ณ ฌย	ฉนท ฌนทย	ปรารณา, อยาก, ต้องการ, พอใจ
กมุ	อ ฌ ฌย	กาม กาเม-มย	ปรารณา, อยาก, ต้องการ ณ รมมกาโม หิตกาโม ติ นิกนติ
ปตล	ณ ฌย	ปตเถ-ถย	ปรารณา, อยาก, ต้องการ, ขอ, มุ่งหวัง [มาน. ปตถยมาโน อาน. ปตถยาโน] ยุ ปตถนา
อิสฺ อิจฉ	อ	อิจฉ	ปรารณา, อยาก, ต้องการ [ปัญ. #อดีตจฉฉ <i>ปรารณาล่วง, โปรต(สัตว์)ข้างหน้า</i> ต. อิกฺฐฺ] ณ อิจฉา อ อปปิจโน
อาสาส	อ	อาสาส อาลิส อาลิส	หวัง, ปรารณา
อาลิสฺ	อ	อาลิส	หวัง, ปรารณา
ปฏฺ-อาลิสฺ	อ	ปจจาลิส	หวังเฉพาะ, ปรารณาเฉพาะ
กช กงช	อ	กงช	หวัง, ปรารณา, สงสัย, ... ณ ปาฏิกงโจ ^{C1}
ป-วร	ณ ฌย	ปวาเร-รย	ปรารณา, อยากได้; ปวารณา <i>กัต. เหตุกัต.</i>
ปีห	ณ ฌย	ปีเห-หย	ปรารณา; กระทบใจ? (<i>ครัมใจ, ภูมิจ, อัมใจ</i>)
ลุก	ย	ลุก	โลภ, ละโมบ, มักรมาก, อยาก [วัต. #โหลุกพติ] ณ โลโภ
รณช รนช	อ ย	รช รณช รชช	กำหนด, ย่อม [ต. รตโต #วิรัตโต <i>เพื่อหมาย คลายกำหนด</i>] ณ ราโค รงโค #วிரาค ^{C2*}
สฺ-อา-รณช	ย	สารชช	กำหนดนัก, ย่อม [ต. สารตโต]
นิ-วิท	อ	นิพพินท	เพื่อหมาย [ต. นิพพินโน นิพพินโน]
คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย			
จินต	ณ ฌย	จินเต-ตย	คิด, รู้, นึก [อัช. จินเตสิ จินเตสุ จินตยิ จินตยิสฺ] ยุ จินตณํ
ตกก	ณ ฌย	ตกเถ-กย	ตรึก ณ รมมตกโก
สร	อ	สร	ระลึก, นึก; แล่นไป [อนิย. สรณีย ต. สโต] ตุ สริตา; สาเรตา <i>เหตุ.</i> ณ วิปปฏิสาโร ติ สติ ยุ สรณํ
ธา ธร	อ ฌ ฌย	ธร ธาเร-รย ทธา (<i>เทวภาวะ</i>)	ทรงไว้, ทรงจำ; รองรับ (ตุ ธาตุ ธาตา ณ มารเธยฺย อ วิชชาธโร วินยธโร ฌมธโร กาสาธโร ติปิฏกธโร ชุตินธโร ปัสกุลธโร อิทธิมยปตตจิวรธโร อุตตมรฐปรธา (อิตถิ) อิ อุทธิ (<i>อุทก-</i>) ยุ สโมธานํ (<i>ส-โอ-</i>) ธรณํ
เม	อ	เม ฌาย (<i>เอ>อาย</i>)	เพ่ง, เพ่งด้วยใจ, พิจารณา, คิด; เผา, ไหม้ เรา้ร้อน, สว่าง [ตุ. ฌายิตวา] อ อภิขมา ยุ ฌานํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อุ-ณ	อ	อุชฌาย (เอ>อาย)	เพ่งโทษ, ยกโทษ(ของผู้อื่น)ขึ้นพูด, ตีเตียน, โพนทนา
วิ-ณ	อ	วิชฌาย (เอ>อาย)	(ไฟ) ดับ
ญา	นา	ชานา	รู้ [สัท. ชณญา ภาวิส. ชานิสสติ ญสสติ อันท. ชานัน ตัฟ. ญาตพโพ ชานิตพโพ ต. ญาโต ตุ. ญตวา ชานิตวา ชานिय ชายิตวา (นา>ย) ตเว. ญาตเว ตุ. ญาตุ ชานิตุ] ณฺ ชานนโก เกสชชชานนโก ตุ ญาตา รู ฐมมณญ มตตณญ สพพณญ วรณญ วทณญ กตณญ รตตณญ ณฺย ญเยโย ยุ ญาณัน #อณญาณัน ทุชชานัน ตยฺย ญาตยฺย
วิ-ญา	นา	วิชานา	รู้แจ้ง, รู้วิเศษ [ตฺ. วิชานิตวา] รู วิณญ ณฺย วิณญเยโย #สุวิณญเยโย อ สณญา ติ วิณญตติ ยุ วิณญานัน วิณญาปนัน วิชานัน
สํ-ญา	นา	สณชานา	รู้พร้อม, รู้จัก, จำได้ [ตฺ. สณชานิตวา] อ สณญา ยุ สณญานัน สณชานัน
ป-ญา	นา	ปณญาย (นา>ย)	รู้, ปราบกฎ [วัต. ปณญยติ ปณญายติ อช. ปณญายิ ต. ปณญาโต] อ ปณญา ยุ ปชานัน ^{C1}
อนฺ-ญา	นา	อนฺชานา	อนฺญาต [ต. อนฺญญาโต]
อา-ญา	อ	อณญา	รู้, รู้ทั่วถึง, บรรลุ, ตรัสรู้ [วัต. อาณาเปติ เหตุ. 'ให้รู้ทั่ว' ส้ง, บังคับ อช. อณญาสิ ต. อาณตโต ตุ. อณญาย] ตุ ญาตา อณญาตา อ อณญ์
มน	ย	มณญ	รู้, เข้าใจ, สำคัญ, คิด
อติ-มน	ย	อติมณญ	ดุถูก, ดุหมิ่น
มน	โอ	มโน	รู้, รู้จัก, บรรลุ, ตรัสรู้ ติ มติ สารมติ
สํ-มน	โอ	สมมโน?	รู้พร้อม ... [ต. สมมโต] ติ สมมติ
วิท	อ	วิท	รู้, รู้แจ้ง [วัต. #ปฏิ(นิ)เวเทติ เหตุ. 'ให้รู้'=บอก ตัฟ. เวทิตพโพ] ณิ กตเวที รู โลกวิทู สพพวิทู ณฺย วิชชา #อวิชชา ยุ เวทนา
พุธ	ย	พุชฌ	รู้, ตรัสรู้, ตื่น [ต. พุทโธ อาน. #อภิสมพุธาโน] ตุ พุชฌิตา ช ทุรณฺโพโธ อิ โพธิ ติ พุทธิ ยุ พุชฌัน
มุณ	นา	มุณา	รู้, ตรัสรู้; นิ่งอยู่ อ โมนัน อิ มุณี
อุป-ธรร	ณณ ฌย	อุปธรร-ธรร	ใคร่ครวญ, พิจารณา
อา-วช	อ ฌณ ฌย	อาวชช อาว ชเช-ชย	ใคร่ครวญ, พิจารณา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
มาน	ส	วิ-วิมัส (เทว ภาวะ)	ไตร่ตรอง, ทดลอง, พิจารณา, ไต่สวน (มาน>มาน>มามาน>มีมาน>วิมาน>วิม (แปลงเพราะ ส ปัจ.))
นิ-สม	ณ ฌย	นิสาเม-มย	ใคร่ครวญ, พิจารณา, แลดู, ฟัง [ตฺ. นิสมม]
สํ-อส	อ	สมมส (สํ>สม มา>สมม)	พิจารณาด้วยดี, พิจารณาโดยชอบ
ปฏฺิ-สํ-ขา	ย		พิจารณา [ตฺ. ปฏฺิสํขา ปฏฺิสงขา ปฏฺิสงขาย]
อนฺุ-วิท	อ		พิจารณา [ตฺ. อนฺุวิจจ]
อว-อิทฺข	อ	อเวทฺข	พิจารณา [ตฺ. อเวทฺขีย]
สํ-อว-อิทฺข	อ	สมเวทฺข	พิจารณา [ตฺ. สมเวทฺขีย สมเวทฺขียาน]
ปติ-วิ-อิทฺข	อ	ปจฺจเวทฺข	พิจารณา [ตฺ. ปจฺจเวทฺขีย]
ปฏฺิ-สํ-จ-อิทฺข	อ	ปฏฺิสถนฺิจทฺข	เห็นพร้อมเฉพาะ, พิจารณาเห็น
กชฺิ กงฺข	อ	กงฺข	สงสัย, หวัง, ประารถนา, ... ณฺย ปาฏฺิกงฺโข ^{C2}
สทฺิ	อ	สทฺก	สงสัย; กลัว, สะดุ้ง; ไป, ถึง, บรรลุ
สํ-สํ	อ	สํสย	สงสัย
หลง ลืม			
มฺุท	ย	มฺุยท	หลง [ต. มฺุฬฺุโท มฺุฬฺุโท] ณฺ โมโท
มฺุส	ย	มฺุสส	ลืม [ต. มฺุฏฺุฐฺุ วัต. #ปมฺุสสติ ต. #ปมฺุฏฺุฐฺุ]
มท	ย	มชฺข	เมา, ประมาท, เลินเล่อ [ต. #ปมตฺโต ตฺ. #ปมชฺข] ณฺย มชฺข์ ณ ปมาโท
มฺุจฺจ	อ	มฺุจฺจ	หลง, เป็นลม, สลบ, แนนึ่ง
ลฺุภ	อ	ลฺุภ โลก	หลง [วัต. #ปโลเกติ เหตุ. 'ให้หลง' แปลเป็น กัดตุ. ว่า หลอกล่อ]
ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน			
ปฺุจฺจ	อ	ปฺุจฺจ	ถาม [ต. ปฺุฏฺุฐฺุ] อ ปฺุจฺจา ยฺุ ปฺุจฺจนฺ์
ปณฺุท	อ	ปณฺุท	ถาม [วัต. #ปฺุริปณฺุทติ]
สุ	ณฺุ ฌา	สุณฺุณฺุ สุณา	ฟัง, ได้ยิน [วัต. สุณาติ สุณฺุณฺุ; สุยฺยติ สุยฺยติ <i>กัม.</i> สวาเวติ เหตุ. อฺุข. อสฺุสสิ อสฺุสสุ #อนฺุสวาเวสิ เหตุ.; อสฺุสสิตถ; อสฺุสสิ อสฺุสสิมหา ตวณฺุตฺ. สุตฺวา ต. สุโต; สวาโต สวาปิโต เหตุ <i>กัม.</i> ตฺ. สุตฺวา ตฺุ. โสตุํ] ณฺิ ฌมฺุสสาวิ ณฺุ สวาโก สวาภา ตฺุ โสตา ติ สุติ ยฺุ สวณฺ์ ฌมฺุสสวณฺ์

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปฐิ-สุ	ณา	ปฐิสฺสุณา	ฟังตอบ, ตอบรับ, รับฟัง, รับคำ, รับรอง [วัต. ปจจสฺสุณาติ อ ช. ปจจสฺโสสิ ต . ปฐิสฺสุโต ต . ปฐิสฺสุณิตวา]
สุ	ส	สุสฺสุส	ปรารถนาจะฟัง, อยากฟัง
อว-ธา	อ	โอทท	ฟัง [วัต. (โอสฺ) โอททติ ต . โอทฺโธ]
วิ-สท	อ	วิสท	รับคำ
ลิข	อ	ลิข	เขียน; ทำให้บาง (กลิ้ง, ชัด, ชูด)
คนถ	ณ ฌย	คนถ-ถย	แต่ง, เรียบเรียง, ร้อยกรอง
รจ	ณ ฌย	รจ-จย	ทำ, จัดแจง, แต่ง, เรียบเรียง, รจนา
คณ	ณ ฌย	คณ-ณย	นับ, คำนวณ
ลูป	ย	ลูป	ลบ, ลบออก, ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ [ต. ลุตฺโต]
มา	อ ย ณา โอ	มา มาย มินา มิโน	รัก, ทะนุถนอม; นับ, ชั่ง, เปรียบเทียบ [ต. นิमितฺตํ] ต มาตา อ ปฐิมา ปติมา ณ มตฺตา ย มานํ ปมาณํ ปริมาณํ อุปมานํ

ดู เห็น

โอ-โลก	ณ ฌย	โอโลเก-กย	มองดู, เห็น
ทิส	อ	ทิสฺส	เห็น, ปรากฏ
ทิส	อ	ปสฺส	เห็น, ดู [วัต. ทิสฺสติ ก ม. ส ต. ทกฺเขมุ <i>เอยฺยาม>เอมุ</i> ท ิย. อทฺทส อทฺทสํ อ ช. อทฺทสํสุ อทฺทสาม (<i>อทฺทสิมหา</i>) ภ วิส. ทกฺขติ อ นึย. ทสฺสนึโย ต พ. ทฏฺฐพฺโพ ต . ทิฏฺฐุ; ต . ทิสฺวา ทิสฺวาน ต . ทฏฺฐุ] ณ ิ ภยทสฺสี ปรวชฺชานุปสฺสี ข ทุทฺทโส สุตฺทโส สุตฺโส ติ ทิฏฺฐิ ย ุ ทสฺสนํ อ าวี ภยทสฺสวี่ สพฺพทสฺสวี่
อิกข	อ	อิกฺข	เห็น, ดู, ฟัง, พิจารณา อ #อุเพกฺขา
อนฺตร-ธา	อ ย	อนฺตรธาย	ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ, อันตรธานไป [ต. อนฺตรหิโต]
มิล	อ ฌ ฌย	มิล มิเล-ลย	หลับตา [วัต. #นิมิลติ]
อุ-มิล	อ	อุมฺมิล	เปิดตา, ลืมตา
มิส	อ	มิส	หลับตา [วัต. #นิเมสฺติ นิมมสฺติ]
อุ-มิส	อ	อุมฺมิส	เปิดตา, ลืมตา
ป-สุ	อ	ปสว	ประสบ, พบ, เห็น

แสดง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ทิส	ณ ฌย	เทเส-สย	แสดง (นามธรรม), กล่าว, สวด [ภวิส. เทเสสสติ] ณฺวฺ เทสโก ฌมฺมเทสโก ภตฺตฺเทสโก มคฺคฺเทสโก ฌฺย เทสฺนา ฌมฺมเทสฺนา
ทิส	ณ ฌย	ทสเส-สย	แสดง (รูปธรรม) [อฺช. ทสเสสิ ทสเสสุํ ทสฺสย ทสฺสยฺสุ ต. ทสฺสโต กัม.]
อุ-ทิส	อ ฌ ฌย	อุทฺทิส อุทฺเทเส-สย	แสดงขึ้น [ปฺญ. อุทฺทิสฺตุ ตฺว. อุทฺทิสฺติวา อุทฺทิสฺย; อุทฺทิสฺส 'เจาะจง' ใช้เป็นกริยาวิเศษณ์]
นิ-ทิส	อ ย	นิทฺทิส นิตฺส	ชี้แจง, แสดง, อธิบาย; อ้าง, อ้างถึง [ต. นิตฺทฺวิญฺญู นิตฺสฺสโต] ฌฺย นิตฺสฺสนํ
อป-ทิส	อ ย	อปทิส อปทิสฺส	แสดงอ้าง, อ้าง, กล่าวอ้าง, ชี้แจง [ตฺว. อปทิสฺติวา] อ อปทิสฺโส ฌ อปทิสฺโส ฌฺย อปทิสฺสนํ

ปรากฏ

วิ-สุ	อ	วิสฺสว	ปรากฏ, มีชื่อเสียง [ต. วิสฺสุโต]
ปาตฺ-ญ	อ	ปาตฺภว	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อฺช. ปาตฺภว]
ปาตฺ-ร-หุ	อ	ปาตฺรโห	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อฺช. ปาตฺรโหสิ]
ป-ญา	นา	ปฺลญฺยา (น>ย)	รู้, ปรากฏ [วฺต. ปฺลญฺยติ ปฺลญฺยติ อฺช. ปฺลญฺยติ ต. ปฺลญฺยาโต] อ ปฺลญฺยา ฌฺย ปชานนํ ^{C2}

ศึกษา เรียน

ทม	ณ ฌย	ทเม-มย	ทรมาน, ฝึก [ต. ทนฺโต] ณฺวฺ หตฺถิทมโก กุลทมโก ฌฺย ทมโม อ ทโม
สิกฺข	อ	สิกฺข	ศึกษา อ สิกฺขา ฌฺย สิกฺขนํ
อธิ-อิ	อ	อชฺฌาย	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาระยาย [วฺต. อธิเต ไม่พบใน ไตร.]
อธิ-อิ	อ	อธิย อธิย อธิย (อิ>ย)	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาระยาย [วฺต. อธิยติ อธิยามี อฺนต. อธิยฺนฺโต มาน. อธิยฺมาโน ตฺว. อธิยฺติวา]
คห	ณหา	คณหา	เรียน, เล่าเรียน [ตฺว. #อฺคฺคณฺหิตฺวา] ฌฺย #อฺคฺคณฺหนํ อฺคฺคณฺหนํ
สํ-เณ	อ	สชฺฌาย (เอ>อาย)	สวด, สาระยาย, ท่อง อ สชฺฌาโย
ปริ-ยต			เล่าเรียน [ต. ปริยตฺโต] ตฺติ ปริยตฺติ
ปริ-ย-อาป	อุณา	ปริยาปุณา	เล่าเรียน ฌฺย ปริยาปุณนํ

แผ่ เปล่ง

ผร	อ	ผร	แผ่ไป
ตฺน	โอ	ตฺโน ตฺนุ	แผ่ไป, ขยาย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
นิ-ฉร	อ	นิฉรร	(เสียง, รัศมี) เปล่งออก, (สายฟ้า) แลบ, (ลื่น) แลบออก <i>อกम्म.</i>
นิ-ฉร	ณ ฌย	นิฉณาเร-รย	เปล่ง (เสียง, รัศมี), แลบ (ลื่น) <i>สกम्म.</i>
ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก			
ตฺร	อ	ตฺร	ข้าม, ผ่าน, กลิ้ง [ต. ตินฺโน] อ เวสสนตโร
อุ-ตฺร	อ	อุตฺตร	ข้ามขึ้น, ข้าม, ขึ้น [ต. อุตฺติณฺโณ]
โอ-ตฺร	อ	โอตฺร	ข้ามลง, ลง, โฉบลง [ต. โอตฺติณฺโณ] ยุ โอตฺรณํ
รฺห	อ	รฺห	ขึ้น, งอก, ปรากฏ, เกิด [ต. รฺหฺโห] อ สิริโรหฺโห ยุ โรหณํ เทโวโรหฺโน #อภิรฺหณํ
อา-รฺห	อ	อารฺห-โรห	ขึ้น, งอก [ต. อารฺหฺโห ตฺว. อารฺหฺย วัต. #อภิรฺหติ]
อว-รฺห	อ	โอโรห	ลง, โน้มลง [วัต. #ปจฺโจโรหติ ตฺว. โอโรยฺห]
คาคฺห	อ	คาคฺห	กวน, คน (<i>ธาตุนี้ไม่มีการซ้อน ค</i>)
อธิ-โอ-คาคฺห	อ	อชฺโณคาคฺห	หยั่งลง, จมลง, โฉบลง, เข้าไป [ต. อชฺโณคาคฺหฺโห]
โอ-กม	อ	โอกกม	ก้าวลง, หยั่งลง [ตฺว. โอกกมม]
ปต	อ	ปต	ตก, ล้ม, (กรรม) แห่ง [วัต. ปาเตติ <i>เหตุ. ต. ปาติโต <i>เหตุกัม.</i> วัต. #ปปติ</i> ณิ ปาณาติปาตี
อุ-ปต	อ	อุปฺปต	กระโดดขึ้น, บินขึ้น, เหาะขึ้น ยุ อุปฺปตฺนํ
อภิ-อุ-คฺม	อ	อพฺภุคฺคฺม	บินขึ้น, เหาะขึ้น, (<i>ชื่อเสียง</i>) ฟุ้งขจรไป/โด่งดัง [<i>เฉพาะ อชฺ.</i> อพฺภุคฺคณฺณิ ต. อพฺภุคฺคฺโต]
อธิ-อุ-ปต	อ	อชฺฌุปฺปต	ตกลง, โฉบลง [ต. อชฺฌุปฺปตฺโต]
ภสฺส	อ	ภสฺส	พลัดตก, พลาด, เคลื่อน, หล่น, ล้ม, หัก; รุ่งเรือง, ส่องสว่าง [ต. ภฺภูสฺส]
ลขฺมิ	อ ฌณ ฌย	ลขฺมฺย ลขฺเม-ขฺย	กระโดด, เหาะ, เเหิน, ลอยไป [วัต. #อุลลขฺมฺติ]
ลอย จม			
วห	ย	วฺยห	ลอย, นำไป [ต. พาหิโต พาหฺโห] อ สุขาวโห (<i>สุข-อา-</i>) หิตาวโห ณ วาโห ยุ วหนํ วาหนํ
ปลฺล	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
ปลว	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
นิ-มุชฺช	อ	นิมุชฺช	จม, จมลง, ดำลง, ดำน้ำ [ต. นิมุชฺชโค]
ลฺลิต	อ	ลฺลิต	ปล่อย; ดิด, ชุ่มชื้น; หลง; หุง, ต้ม, นึ่ง; จม [วัต. โอสาทฺเตติ <i>เหตุ. 'ให้จมลง'</i> ต. สินฺโน 'ชุ่ม'] อ กุสฺสีโต (<i>กุจฺฉิต-ลฺลิต ลบเหลือ กุ</i>)

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
นำไป นำมา นำออก (นี่ นำคน-สัตว์; หร นำสิ่งของ ...)			
นิ นี	อ	เน นย	นำไป [วัต. นียติ <i>กัม</i> . ต. นีโต ตู. เนตวา] ณฺว นายโก-ยิกา โลกนายโก ตุ เนตา ณฺย เนยโย เวเนยโย อ นโย วินโย ติ ภวเนตติ ยุ นยน์
อา-นี	อ	อาเน	นำมา [ต. อาনীโต]
อป-นี	อ	อปเน	นำออก
หร	อ	หร	นำไป [วัต. หราเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i> ต. หโต-โณ] ณฺย หารโย ยุ รโฆหรณ
อภิ-หร	อ	อภิหร	นำไป [ต. อภิหโต-โณ ตู. อภิหฺจ]
อา-หร	อ	อาหร	นำมา [ต. อาหโต-โณ] ณ อาหาโร
โอ-หร	อ	โอหร	นำลง ปลงผมหนวด [วัต. โอหาราเปติ <i>เหตุ. (วุทธิ)</i>]
นิ-หร	อ	นีหร	นำออก, ขับไล่ (ใช้กับคนได้)
ป-อช	อ	ปาเช	ขับ, ต้อน, ไล่
อป-หร	อ	อปหร	นำไปทิ้ง, ฉวยเอาไป
หร	ส	ชิตฺส ชิตฺส (<i>เทว ภาวะ</i>)	ปรารถนาจะนำไป, อยากนำไป (<i>หฺร>หฺร>หิหฺร>ชิตฺร>ชิตฺ/ชิตฺ</i>)
วห วุห	อ	วห	นำไป, เจริญ, เพิ่มขึ้น [ต. วุหโ]
อา-วห	อ	อาวห	นำมา
อา-ภม	อ		นำมา [ต. อาภโต-โณ]
ทิ้ง สละ ละ เว้น			
ชิป	อ	ชิป	ทิ้ง, ขว้าง, โยน; ไอ, จาม [วัต. ชิปาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] อ จิตตฺกเขโป ^{C1*}
ฉุฑฑ	ณณ ณย	ฉุฑฑเท-ฑย	ทิ้ง, ขว้างทิ้ง [ต. ฉุฑฑโต] ณฺว กจวรจฉุฑฑโก-ฑิกา
ฉุก	อ	ฉุก	โยนทิ้ง, นำออก, ขับไล่ [ต. ฉุฑฑโต ฉุฑฑโ]]
จช	อ	จช	สละ, บริจาค [ต. จตฺโต] ณ จาโค อติปริจาโค ยุ จชน
วิ-สชช	อ	วิสชชช	สละ, แบ่งปัน; แยก/ตอ (คำถาม) [วัต. #นิสชชชติ อุสชชชติ] ยุ วิสชชชนา
รห	อ ณณ ณย	รห รเท-หย	สละ, ทิ้ง
ป-หา	ย	ปหียย ปหีย ปหาย	ละ, สละ, ทิ้ง, ปลดปล่อย; เสื่อม, เลว [ต. ปหิโน ตู. ปหาย #โอหาย] ติ ขานิ #ปฺริหานิ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
หา	อ	ขห ขหา (เทว ภาวะ)	ละ, สละ, ปล่อย ; เสื่อม, เลว (หาหา>ซาหา>ขหา) [ดู. หิตวา ชหิตวา] อ สัพพัญชโห
อุซม	อ	อุซม	สละ, ละ, ทิ้ง
วชชี	อ เณ ฌย	วชช วชเช-ชย	เว้น, สละ, แบ่งปัน [วัด. #ปริวัชเชติ] ฌย ปพพชชา
สร	เณ ฌย	สเร-รย สาระ-รย	ตัดไป, ละ, ทิ้ง; ขยาย, พิสดาร
ป-สร	เณ ฌย	ปสาระ-รย	เหยียด (มือ, แขน)
นุท	อ	นุท	ตัดไป, ขว้าง, ทิ้ง, ขจัด, บรรเทา [วัด. #วินนทติ ปนุทติ อปนุทติ]

ส่งไป

เปส	เณ ฌย	เปเส-สย	ส่งไป [ต. เปสโต]
ปท	เณ ฌย	ปาเท-ทย	ส่งไป [ต. ปหิตโต ตัพ. ปาเหตุพโพ]
ป-หิ	ณู ณา	ปหิณ ปหิณา	ส่งไป [ต. ปหิตโต]
อุ-ยฺช	เอ	อุยโยเซ	ส่งไป [ต. อุยโยชิตโต]

รวม รวบรวม

สร	อ	สร	รวบรวม, ย่อ
สรค	ณหา	สงคณหา	สงเคราะห์, รวบรวม อ สงคโห
จิ	นา	จินา	ก่อ, สัมสม อ #สนนิจโย อุจจโย ปริจโย

ขอ

ภิกข	อ	ภิกข	ขอ รุ ภิกขุ อ ภิกขา
ยาจ	อ	ยาจ	ขอ ญจ ยาจโก
วร	เณ ฌย	วาเร	ขอ, ต้องการ

ให้ ได้ ลัก

ทา	อ	เท ททา (เทว ภาวะ)	ให้ (ทา>ทา>ทา>ทา) [วัด. ทชชติ ทมมิ ทมม; ทียติ ทียยติ กัม. ลัต. ทชเชยย ทชชา ทชชุ ทชช หีย. อททา อททุ อัช. อทาสี อทสู ภาวิส. ทสสติ มาน. ททมาโน ตัพ. ทาดทโพ ต. ทินโน ทตโต ตู. ทตวา] ณิ อทินนาทายี ญจ ทายโก อนนทายโก-ยิกา ตู ทาดตา ฌย เทยย อ आयโท พลโท ปุรินทโท ณ ทาโย ทานทาโย ทายั ยุ ทานั
ปฏี-ทา	อ	ปฏีเท	ให้กลับ, ให้คืน

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปริ-วิส	อ	ปริวิส	ให้/ถวาย/เลี้ยง อาหาร, อังคาส (<i>คำเขมร</i>)
นิ-ยต	ณ ฌย	นินยาเท-ทย (ต>ท)	มอบให้, แลกเปลี่ยน (<i>คัมภีร์ฝ่ายศาสนาแปลง ต เป็น ท ส่วนคัมภีร์ฝ่ายโลกิยะไม่แปลงเป็น ท</i>)
ปฏิ-ปท	ณ ฌย	ปฏิปาเท-ทย	มอบให้, จัดหาให้, จัดแจง, ให้สำเร็จ, บันดาล
โอ-??	ณ ฌย	โอโณเช-ชย	อุทิศ, ให้, ล้าง, ชำระ
ลก	อ	ลก	ได้ [อักษ. อลตถ (=อลภ) อลตถ (=อลภ) ภวิส. ลจฉติ ตฟ. ลทฐพโพ ต. ลทฐโร ตฺ. ลทฐา ลทฐ ตฺ. ลทฐึ ข ทุลลโก สุลโก ณฺย ลพโก ณ ลาโก ติ ลทฐิ
ปฏิ-ลก	อ	ปฏิลก	ได้เฉพาะ, กลับได้
วิท	อ	วิท	ได้, ประสบ; พิจารณา; ยินดี
จฺร	ณ ฌย	โจเร-รย	ลัก, ขโมย [อักษ. โจเรสิ โจเรสุ โจเรยิ โจเรยีสฺ] ตฺ โจเรตา ณ โจโร
เถน	ณ ฌย	เถเน-นย	ลัก, ขโมย
อว-หฺร	อ	อวหฺร	ลัก, ขโมย ณ อวหาโร

จับ รับ ถือ

คห	ณหา	คณหา	ถือเอา, จับ, รับ [ว้ต. คณหาติ คณหติ; คยหติ <i>กัม.</i> อักษ. อคณหิ คณหิ อคคเหสิ คณหีสฺ; อคาหยิ <i>ณฺย</i> เหตุ. ภวิส. คเหสฺสติ ตฺ. คเหตฺวา ตฺ. คเหตฺ] ณฺว คาหโก ณฺย คยหิ อ เคหิ วิคฺคเเห ณ คาโห ปตตคฺคาโห รชชुकฺคาโห รสมิคฺคาโห องฺกฺสคาโห หริ ยฺ คหณฺ คณหณฺ
อุ-คห	ณหา	อุคคณหา	หยิบ, หยิบขึ้น, ยกขึ้น [ตฺ. อุคคเหตฺวา; อุคคหาเปตฺวา <i>เหตุ.</i>]
ป-คห	อ ฌหา	ปคคห ปคคณ หา	ถือ, จับ, ประคอง, ยกย่อง, สนับสนุน, อุดหนุน [ตฺ. ปคคยห] อ ปคคโห ยฺ ปคคหณฺ
ปฏิ-คห	ณหา	ปฏิคคณหา	รับเฉพาะ, รับประเคน
อา-ทา	ย	อาทีย	ถือเอา, ยึดถือ [ตฺ. อาทาย อาทียิตฺวา อาทียิตฺวา #ปริยาทาย อาณ. อนฺปาทียาโน (<i>น-อุป-</i>)] อ #อุปาทา
สํ-อา-ทา	ย	สมาทีย	ถือเอา, ยึดถือ [ตฺ. สมาทาย สมาทียิตฺวา]
สํ-อา-ทา	ณาเป <i>เหตุ.</i>	สมาทเป	ให้ถือเอา <i>แปลให้เป็นกัตตุจาก ในความหมายว่า 'ชักชวน'</i> [ตฺ. สมาทเปตฺวา ต. สมาทปิโต] ณฺว สมาทปโก
สํ-อา-ทย	เอ	สมาทเป (<i>ย>ป</i>)	ชักชวน [ต. สมาทปิโต] ณฺว สมาทปโก
อา-มส	อ	อามส	จับต้อง, ลูบคลำ [ต. อามฐฺ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปรา-มส	อ	ปรามส	จับต้อง, ลูบคลำ, ยึดมั่น [ต. ปรามภูโฐ] ณ ปรามาส
ฉุ-ป	อ	ฉุ-ป	ถูกต้อง, สัมผัส [วัด. #อจุฉุ-ปติ]
ฝุ-ส	อ	ฝุ-ส ฝุ-ส	ถูกต้อง, สัมผัส [ต. ฝุ-สฺ ฝุ-สฺ] ณ ฝุ-ส
หน	อ		จรด, ชน, กระทบ [ต. อาหจจ #อุ-ปหจจ ปฏิหณญ อุหจจ <i>ถอนขึ้น</i>]
สฺ-ป-ภฺ-อิ-สฺ	อ	สม-ป-ภฺ-จ-ฉ	รับ, รับพร้อม
ลา	อ	ลา	ถือเอา ณ มหลโลก

อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ

อนุ-คห	ณ-หา	อนุ-ค-ค-ณ-หา	อนุเคราะห์, ช่วยเหลือ
อุ-ป-ภ-อิ	อ	อุ-ป-ภ-ม-ภ-อุ-ป-ต-ภ-ม-ภ	ช่วยเหลือ, ทำให้มั่นคง, อุดหนุน, อุปถัมภ์, ค้ำจุน, สนับสนุน [ต. อุ-ป-ต-ภ-ม-ภ-อิ-ต-วา]

ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก

ป-ช-ิ-ป	อ	ป-ก-ช-ิ-ป	ใส่, ใส่เข้า [ต. ป-ก-ช-ิ-ต-โต]
นิ-ช-ิ-ป	อ	นิ-ก-ช-ิ-ป	เก็บ [ต. นิ-ก-ช-ิ-ต-โต]
อา-ว-ห	อ	อ-พ-พ-ห	ถอน; นำมา [ต. อ-พ-พ-ห] ณ อาวา-โ- อาวา-ห (ม-ง-ค-ล) #วิวา-ห (ม-ง-ค-ล)
ป-ภฺ-ิ-ส-ม	ณ-ณ-ย	ป-ภฺ-ิ-ส-า-ม-ม-ย	เก็บรักษา, ยึดครอง [วัด. #สฺ-ส-า-ม-ต-วา] ย ป-ภฺ-ิ-ส-า-ม-น

ดึง ลาก จุด ชัก ยก

นิ-ก-ช-ิ-ต-ม	อ	นิ-ก-ช-ิ-ต-ม	ดึงออก, ลากออก
อา-ก-ช-ิ-ต-ม	อ	อา-ก-ช-ิ-ต-ม	ดึงออก, ลากออก, จุด, ชัก
อ-ฉ-ิ-อ-ณ-ฉ	อ	อ-ณ-ฉ	ดึง, ลาก, จุด, ชัก
อุ-ช-ิ-ป	อ	อุ-ก-ช-ิ-ป	ยก, ยกขึ้น [ต. อุ-ก-ช-ิ-ต-โต]
อา-ร-ุ-ป	ณ-ณ-ย	อา-โร-เป-ป-ย	ยก, ยกขึ้น [ต. อา-โร-ปิ-โต] ย อา-โร-ป-น
วิ-โอ-ร-ุ-ป	ณ-ณ-ย	โว-โร-เป-ป-ย	ยกลง; ปลงลง [วัด. (ชีวิ-ตา) โว-โร-เป-ติ <i>ปลงลงจากชีวิต =ฆ่า</i> ต. โว-โร-ปิ-โต] ย โว-โร-ป-น
โอ-ต-ร	ณ-ณ-ย <i>เหตุ</i>	โอ-ต-า-เร-ร-ย	ให้ข้ามลง (=ยกลง)

เหยียบ ทับ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน

อา-ก-ม	อ	อ-ก-ก-ม	เหยียบ, ย่ำ [ต. อ-ก-ก-น-โต]
ม-ถ-ม-ต-ถ	อ	ม-ถ-ม-ต-ถ-ม-ถ	รบกวน, ทำให้วุ่นวาย, ย่ำยี

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
มทท	อ	มทท	เหยียบ, ย่ำ, ย่ำยี, ขย่ำ [ต. มตฺโต]
โอ-มทท	อ	โอมทท	เหยียบลง, ขย่มลง ...
ป-หฺร	อ	ปหฺร	ประหาร, ทูบ, ตี (สิ่งมีชีวิต) [ต. ปหฺโต]
ปฺล	ณ ฌย	ปฺลย โปเถ-ลย	ประหาร, ทูบ, ตี [วัต. #นิปโปเถติ]
กฺฏ	ณ ฌย	โกฏฺเฏ-ฏย	ตอก, ต่ำ, ตี, ทูบ, บู, เคาะ; ตัด, เกี้ยว, ปั่น [วัต. #อาโกฏฺติ]
โกฏฺฏ	อ ฌ ฌย	โกฏฺฏ โกฏฺฏ- ฏย	ตอก, ต่ำ, ตี, ทูบ, บู, เคาะ; ตัด, เกี้ยว, ปั่น
หฺน	อ	หฺน	ฆ่า, เบียดเบียน, กำจัด [วัต. หนฺนฺยติ กัม.; วจติ วจติ (หฺน>วจ); วจติ เหตุ.; ฆาเตติ (หฺน>ฆาต); ฆาเตติ ฆาตยติ เหตุ. สัต. ฆาตเย เหตุ. ต. หฺโต ตฺ. หนฺตฺวา วจิตฺวา ฆาเตตฺวา ตฺ. หนฺตฺ] ณี ปาณฆาตี ปฺรฺฐปฆาตี ญฺว ฆาตโก โคฆาตโก โจรฆาตโก หฺสฆาตโก ตฺ หนฺตา วจฆตฺตา รฺว รฺว ญฺย วจโฆ ฌ วโร อนุปฆาโต ยฺ อฆาตณฺ
ทฺ	ณ ฌา; นา	ทฺโน ทฺณา ทฺนา	เบียดเบียน อ อุปทฺโว
หฺน	ย	หฺนฺย	เบียดเบียน, กระทบกระทั่ง [วัต. หนฺนฺยติ กัต.]
หฺสิ	อ ฌ ณ ฌย	หฺสิ หฺเส-สย	เบียดเบียน (ญฺว อหฺสิโก (น-))
ปฺห	ณ ฌย	ปฺห-หย	เบียดเบียน, บีบคั้น, ฆ่า
ฆฺ	ณ ฌย	ฆฺ-ฆย	เบียดเบียน, เบียดเสียด, รวมกัน
พฺ	อ	พฺ	ห้าม; ทำลาย, ฆ่า, เบียดเบียน อ อาพฺโ
พฺธิ พฺ	ณ ฌย	พฺนฺธ-ธย	เบียดเบียน ฌ ปลีพฺโ (ปฺริ-)
หฺฐ	อ	หฺฐ	เบียดเบียน, บีบคั้น [วัต. #วิหฺฐติ]
ตฺท	อ	ตฺท	แทง, เสียบ; ชนะ, ครอบงำ, ทำอันตราย [วัต. #อภิตฺทติ ต. #อภิตฺนฺโน]
วิธ	ย	วิธม	แทง, เสียดแทง [ต. วิทฺโ ตฺ. วิทฺธา]
ปฺฏิ-วิธ	ย	ปฺฏิวิธม	แทงตลอด [ต. ปฺฏิวิทฺโ ตฺ. ปฺฏิวิทฺธา]
รฺช	ย	รฺชช	แทง, เสียดแทง; เป็นโรค, เจ็บป่วย ฌ โรโค
ทฺส	ย	ทฺสส	ไม่ชอบใจ, ทำลาย, ประทุษร้าย [ต. ทฺสฺสฺ] ฌ โทโส ปฺโทโส
อป-ราร	ย	อปรชม	ประทุษร้าย, ผิด

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ฆ่า: ฆาตคติ ฆตติ (หน), ฆิสติ, มาเรติ ฆิตาย, ฆีวิตา ฆโรเปติ ปลงลงจากชีวิต, ปาณํ ฆตปาตติ ยังชีวิตให้ตกลง, ฆิตกฤษํ ปาเปติ/ปาปิโต ให้ถึงความสิ้นชีวิต			
ตัด เจาะ ทำลาย แยก เลื่อม			
ลู	นา	ลุนา ลุนา	ตัด, เกี่ยว [ต. ลูโน] ยุ ลวนํ โลณํ
กนต	อ	กนต	ตัด, ฝ่า, เชือด, ควัก; กรอด้าย, ปั่นด้าย
ผล ผผ	ณณ	ผาเล-ลย	ตัด, ฝ่า
เว	อ	วย วาย	กรอด้าย; ให้เหยียดห่างไป; สรรเสริญ; สรรวม ณ วายู วายเ ตนตวาโย
กุต	อ	กุต	ตัด, ต่า ...
จ	นา	จนา	กำจัด, ทำลาย
จัส	ณณ	จัส-สย	กำจัด, ทำลาย
ทุต	ณณ	ทุต-สย	กำจัด, ทำลาย, ประทุษร้าย ณ ฏทุตโก ฏฐิตุสโก
ทล	อ ณณ	ทล ทาเล-ลย	ทำลาย, แยก [วัต. #ปทาเลติ]
ภิท	อ	ภินท	ทำลาย, ต่อย, ตัด <i>สภมม.</i> [ต. ภินโน] ตุ เกตตทา
ภิท	ย	ภิชช	แตก; ต่างกัน อภมม. [ต. ภินโน วัต. #ปภิชชติ] อ #ปฏิสมภิทา ณ เกโท สีสเกโท
ผล	อ	ผล	แตกสลาย; ทำลาย; สำเร็จ, เผล็ดผล
มุลล	อ	มุลล	บาน, เผยออก, แยก, ทำลาย, สลาย [ต. มุลลิต]
มุณ	อ ณณ	มุณ โผณ-ณย	บาน, เผยออก, แยก, ทำลาย, สลาย; สะบัด, ปรบ [ต. มุลโล] ยุ โผณํ <i>ปรบ(มือ)</i>
ภณช	อ	ภณช	หัก, ฝ่า, ทำลาย [ต. ภคโค ภณฐ] ณ ภคโค ภงโค
ภช	อ	ภช	แบ่ง, จำแนก; คบ, เสพ ณ ภาคโย ณ สวิภาโค ติ ภตติ วิภตติ ยุ ภชนํ
ภาช	ณณ	ภาช-ชย	แจก, จำแนก ณ ภาโค ติ วิภตติ
นส	ย	นสส	ฉิบหาย, พินาศ [วัต. นาสติ นาสยติ <i>เหตุ. ต. นฐฐ; นาสิต เหตุกม.</i>] ณ ฏปวินาสโก ณ วินาส
ลี	อ ย	ลย ลาย ลีย	ละลาย, พินาศ, ย่อยยับ [วัต. #วิลียติ]
เฉ	อ	ฉว	ตัด, ฉีก, ขาด, ทำลาย [ต. ฉตวา]
ฉิท	อ	ฉินท	ตัด, บั่น, แบ่ง, ฝ่า, ทอน, ชิง <i>สภมม.</i> [วัต. #สณฉินทติ ต. ฉินโน ต. อจฉินท อ-ฉิท] ณ สนฉิจเฉที
อา-ฉิท	อ	อจฉินท	ตัด, ชิง <i>สภมม.</i> [ต. อจฉินโน ต. อจเฉชช อา-ฉิท-ย]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
สํ-อุ-ฉิท	อํ	สมุจฉินท	ตัดขาด ... สกมม.
อุ-ฉิท	อํ	อุจฉินท	ตัด, ขจัด สกมม. [วัต. อุจฉิซติ กัม. ต. อุจฉินฺทฺฐุ 'อันเขาทิ้ง, อันเป็นเดน']
ฉิท	ย	ฉิซช	ขาด, ทะลุ, แตก, สลาย อกมม. [วัต. #ปจฉิซช; ต. ฉินฺโน] อ ฉิทํ ชอง ฉิทท ณ ฉเโท ปริจฉเโท ย ฉิซชน
ฉิทท	ณณ	ฉิทเท-ทย	เจาะ, เป็นรู, เป็นโพรง
ฉเท	ณณ	ฉเเท-ทย	ตัด, ผ่า ... ย ฉเทณํ
ชี	ย	ชีย	ลื่น, เสื่อม, หมด; อยู่, อาศัย [วัต. เขเปติ เทตฺ. ต. ชีโณ] ณ ขโย ปริกขโย ธนภขโย
ชุด ไถ ไส			
กส	อ	กส กสส	ไถ, เสือก, ไส [วัต. กสาเปติ เทตฺ. (ไมวุทธิ) ต. กฏฺโฐ] ณฺว กสโก กสสโก อี กสิ
ชน	อ	ชน	ชุด, เจาะ, ไส [วัต. ชนาเปติ เทตฺ. (ไมวุทธิ) ต. ขโต] กฺวิ #สงฺโข (สํ-) ตฺ ขตฺตา
ตจฉ	อ	ตจฉ	ฉาก, ไส, ทำให้บาง ณฺว ตจฉโก
ลิช	อ	ลิช	เขียน; ทำให้บาง (กลึง, ขัด, ชุด)
คด งอ			
อิลช	อ	อิลช	งอ, คู้เข้า [วัต. #สมิลชติ, สมมิลชติ]
กฏ	อ	กฏ	คด, โค้ง, งอ, โกง, บิด; ตัด เกี้ยว, ปั่น ^{C1}
ภุช	อ	ภุช	คด, งอ, (งู) ขด [ตฺ. #อาภุชิตฺวา (นัง) คู้(บัลลังก์)]
ครอบงำ กดขี่			
อภิ-ภู	อ	อภิว	ครอบงำ [ต. อภิวโต ตฺ. อภิวุย] กฺวิ อภิว #สหพภิว
ป-สท	อ ย	ปสท ปสยท	กดขี่, ข่มเหง [ตฺ. ปสยท] ณฺย ปสยโท
สำเร็จ			
กปฺป	อ ณณ	กปฺป กปฺเป-ปย	สำเร็จ, กำหนด, ถึง, บรรลุ; ทำ, คิด, นึก...; ตัด, โกง
ตีร	ณณ	ตีเร-รย	ทำ(กิจ)สำเร็จ ย สนตีรณํ
สิธฺ	ย	สิชณ	สำเร็จ [ต. สิทธิ] ตี สมทธิ
สาธ	อ ย	สาธ สาธย	สำเร็จ [วัต. สาธติ เทตฺ.]
สํ-อิธ	ย	สมิชณ	สำเร็จ
สํ-ปท	ย	สมปชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัต. สมปาเทติ เทตฺ. ต. สมปตฺโต สมปนฺโน; สมปาติโต เทตฺกัม.] อ สมปทา ตี สมปตฺติ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
นิ-ฐา	อ	นิฐฐา	ตั้ง, ตั้งลง, สำเร็จ, จบ [ต. นิฐฐโต]
นิ-ปท	ย	นิปปชช นิปผชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัด. นิปผาเทติ เหตุ. ต. นิปปนโน นิปผนโน] ติ นิปปตติ นิปผตติ
อว-โส	ย	อวสย	จบลง, สำเร็จลง, สิ้นสุดลง [ต. อวสโต วัด. #ปริโยสาเปติ เหตุ.] ณ อวสาโย ยุ อวสานัง โอสานัง ปริโยสานัง

เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง

วฑฒ	อ	วฑฒ	เจริญ, งอกงาม, เติบโต, เพิ่มขึ้น [วัด. วฑฒเตติ เหตุ. ต. วฑฒตวา เหตุ. ต. วุฑฒ]
รุจ	อ	โรจ	รุ่งเรือง, งดงาม [วัด. #วิโรจติ] อิ รุจิ รมมรุจิ ยุ โรจโน วิโรจโน
ชุต	อ เณ ฌย	โชต โชเต-ตย	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง ยุ โชตโน
ทีป	ย	ทีปป	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง; ร้อน, ไหม้ [ต. #อาทิตโต] ณ ทีโป ปทีโป ประทีป, โคมไฟ ทีโป ทวีป ติ ทิตติ ความสว่าง รุ่งเรือง
ภู	เณ...ณา ปย เหตุ.	ภาเว-วย ภา วาเป-ปย	(ทำให้)เจริญ-มี-เป็น, อบรม(จิต) [ต. ภาวิต เหตุ.กัม.]
ภา	อ	ภา ภาย	สว่าง, รุ่งเรือง, แจ่มแจ้ง [วัด. #วิภาติ วิภายติ ปภาติ ปฐิภาติ ต. วิภาโต] กวิ #ปภา
ภาส	อ	ภาส	สว่าง, รุ่งเรือง; พุด ยุ ภาสโน
ชล	อ	ชล	สว่าง, รุ่งเรือง, บริบูรณ์; คม; ห้วนไหว [วัด. (อคคิ) ชาเลติ เหตุ. #(อคคิ) ปชชลติ]
พท	อ	พท	เจริญ, มั่นคง [ต. พาฬโห]
ผายี	อ	ผาย	เจริญ, เพิ่ม [ต. ผาโต ผีโต] ยุ เผเณ ติ ผาติ
ถิร	อ	ถิร	มั่นคง กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ สักการะ
วณฑ	อ	วณฑ	ไหว้ ญว วณฑโก ยุ วณฑน
อภิ-วที	เณ ฌย	อภิวาเท-ทย	กราบไหว้, อภิวาท, สรรเสริญ
นมสส	อ	นมสส	น้อมไหว้
นม	อ	นม	น้อม, นอบน้อม
โอ-นม	อ	โอนม	น้อมลง, ก้มลง [วัด. โอนมาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. โอนโต]
วิ-อติ-นม	เณ ฌย เหตุ.	วิตินาเม-มย	(ยังกาล) ให้น้อมไปล่วงวิเศษ, ให้เวลาผ่านไป เหตุ.
อุป-นม	เณ ฌย	อุปนาเม-มย	น้อมเข้าไป, นำเข้าไป, น้อมถวาย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
มาน	อ ฌ ฌย	มาน มาเน-นย	บุชา, นับถือ อ มาโน <i>ความถือตัว</i> ยุ มานนํ มานนา
ปุช	ฌ ฌย	ปุเช-ชย	บุชา ณฺ อจาริยปุชโก ปติปุชิกา (อิตถิ) อ ปุชา
อป-จาย	อ	อปจาย	บุชา, นับถือ, เคารพ ณิ อปจายี วุฑฒาปจายี ติ อปจิติ ยุ อปจายนํ อปจายนา
ยช	อ	ยช	บุชา, บุชาเทพ, เช่นสรวง [ต. ยัญโธ] ณ ยาโค ยุ ยชนํ
หุ	อ	หฺว ชุโห (เทว ภาวะ)	บุชา (หฺว>ชุ>หุ>ชุโห) ยุ หวนํ #อาหุณํ
สั-กร	โอ	สกกโร	ทำโดยดี, สักการะ [ต. สกฺกจฺจ #อธิกฺกจฺจ]
ครุ-กร	โอ	ครุกรโร	ทำให้หนัก, เคารพ

เกิด

ชน	ย	ชาย	เกิด [ต. ชาโต ตฺ. ชนิตฺวา; ชเนตฺวา <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] กวิ อตรโช กมฺมโช วาริโช อณฺชโช ชลโช อนุโช ทวิโช ณฺ ชนโก ชนิกา ตุ ชนตุ (<i>แจกอย่าง ครู</i>) อ ชโน ติ ชาติ
วิ-ชน	ย	วิชาย	คลอด (ลูก) [ต. วิชาโต <i>กัต. (ซึ่ง)</i>]
สั-ชน	ย	สณฺชย	เกิด, เกิดพร้อม, เกิดดี, เกิดเอง [ต. สณฺชาโต]
สู	อ ย	สู สูย	คลอด (ลูก), ให้เกิด, เกิด, ประสูติ [วัต. #ปสวติ ต. ปสูโต]
อณฺช	อ	อณฺช	ออก (ไข่)
อุ-ปท	ย	อุปฺปชช	เกิดขึ้น [วัต. อุปฺปาเทติ <i>เหตุ. อัช. อุทฺปาติ อุ-ท-อ-ปท-ย-อิ</i> ต. อุปฺปนโน; อุปฺปาทีโต <i>เหตุ ตุกัม. ตฺ. อุปฺปชช</i>] ตุ อุปฺปชชตา ณ อุปฺปาโท ติ อุปฺปตติ ยุ อุปฺปชชนํ
อุ-ปท	ย	อุปฺปชช	เกิดขึ้น, ปรากฏขึ้น; เข้าถึง [วัต. อุปฺปชชเร (=อุปฺปชชนติ ใช้ในคาถา)] ยุ อุปฺปชชนํ
นิ-วตฺต	อ	นิพฺพตฺต	เกิด, บังเกิด [วัต. นิพฺพตฺตติ; นิพฺพตฺเตติ <i>เหตุ.</i> อัช. นิพฺพตฺติ ต. นิพฺพตฺโต ตุ. นิพฺพตฺติตฺวา; นิพฺพตฺเตตฺวา <i>เหตุ.</i>]
สั-ภู	อ	สมภว	เกิด, ปรากฏ; มีอยู่, เป็นอยู่; เจริญ อ สมภโว ยุ สมภวนํ

เกิด: ปฏิสนธิ คณฺหาติ ถือปฏิสนธิ

มี เป็น (กิริยา ‘มี’ ในภาษาบาลี เป็นอักษรมกิริยา)

ภู	อ	ภว	มี, เป็น [อนิย. ภวนิโย ต. ภูโต; ภาวีโต <i>เหตุกัม. ตฺ. ภวิตฺวา; ภาเวตฺวา</i> <i>เหตุ.</i>] กวิ สยฺภู สยฺมภู สพฺพาภิกฺภู อภิกฺภู ณิ วิภาวี ตุ ภวิตา #อภิกฺภิตา อ ภโว ปภโว อตฺตสมภโว ณ ภาวो วิภโว ติ สมภูติ วิภูติ ยุ ภวนํ ภาวนา
หุ	อ	โห	มี, เป็น [อัช. อโหสิ อหฺสฺ; ตุ. หุตฺวา <i>สมานกาล.</i>]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ป-หุ	อ	ปโท	เพียงพอ, มีพอ, มีมาก, 'มีทั่ว'; เจริญ [วัต. นปฺปโหติ (น-) ต. ปหุโต ปหุโต] อ ปหุโก (ก สกัถะ) ยฺ ปโหนโก (ก สกัถะ)
อส	อ		มี, เป็น [วัต. อตถิ สนฺติ; อสิ อตถ; อมฺหิ อสมฺ; อมฺห อสม ปฺญ. อตถฺ สนฺตุ; อาหิ อจจฺ อตถ; อมฺหิ อมฺห ทฺย. อาสิตถ สฺต. อสฺส อสฺสุ; อสฺส อสฺสถ; อสฺสํ อสฺสาม; ลฺยา ลฺยํ; ลฺยํ อฺช. อาสี อาสุํ; อาสิ อาสิตถ; อาสี อาสมฺหา]
วิท	ย	วิซช	มี [วัต. #สฺวิซชติ]

เป็น ตาย แก่

ชีว	อ	ชีว	เป็นอยู่, มีชีวิตอยู่ [ต. ชีวิตํ ชีวิต] ฌิ ฌมฺมชีวี ข พุชฺชชีวํ สฺชชีวํ
อา-สส	อ	อสฺสส	หายใจ [วัต. #ปสฺสสติ]
มร	อ	มร	ตาย [วัต. มฺยฺยติ มฺยฺยติ (มร>มฺยฺย มฺย) มาน. มฺยฺยมาโน มฺยฺยมาโน ต. มโต; มาริตโต มารापิตโต เหตุกัม.] ฌวฺ ฌตฺถิมารโก ฌ มาโร ยฺ มรณํ
จฺ	อ	จว	เคลื่อน, ตาย [ต. จฺโต] ตฺ จฺติ ยฺ จวณํ
ชฺร	อ	ชฺร	เก่า, แก่, คร่ำคร่า [ต. ชฺรณฺโณ] อ ชฺรา)

ตาย: กาลํ กโรติ, กาลกโต ทำกาลละ, ชีวิตกขยํ ปาปุณฺมาติ ถึงความสิ้นชีวิต

เกลี้ย โปรย หว่าน กระจาย

ผุ	นา	ผุณา	ผิด, โปรย, โรย
วป	อ	วป	หว่าน, ปลุก; ทอ; โคนศฺรชฺชะ [ต. วุตฺโต] ฌวฺ วาปโก ฌย วปโป ฌ วาโป ยฺ วปนํ
รฺ	ณ ฌย	โรเป-ปย	หว่าน, ปลุก; ยก [ต. โรปิตโต] ยฺ โรปนํ
กฺร	อ	กฺร	เรียราย, เกลี้ย, โปรย, เกลื่อน [ต. กฺรณฺโณ]
สํ-กฺร	อ	สงฺกฺร	เรียราย, เกลี้ย, ... ปะปน [ต. สงฺกฺรณฺโณ]
สํ-ภฺท	อ	สมฺภฺท	เรียราย, ปะปน, เกลื่อนกล่น [ต. สมฺภฺทโน]
โอ-กฺร	อ	โอกฺร	โปรยลง, หว่าน, ทำให้เรียราย
วิ-ป-กฺร	อ	วิปฺกฺร	เกลื่อนกล่น, กระจัดกระจาย [ต. #ปฺกฺรณฺโณ]
สํ-สชฺช	อ	สํสชฺช	ปะปน, เจือปน, เกี่ยวข้อง, คลุกคลี อ สํสคฺโค ฌ สงฺโค

รด ราด เปียก แห้ง

วสฺส	อ	วสฺส	(ฝน) ตก, รด, โปรย อ วสฺสํ วสฺโส ตฺ วุฏฺฐิ
อติ-วสฺส	อ	อติวสฺส	รั่ว

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ลิจ	อ	ลิจ	รด, ราว, เท, ไหลออก ... [ต. สิตโต]
ป-ฆร	อ	ปฆร ปคฆร	รด, ราว, เท, ไหลออก, พรหม ... ยุ ปคฆรณั
สนท	อ	สนท	ไหลออก [วัต. #วิสสนทติ อภิสนทติ] อ นิสสนโท
สุ	อ	สว	ไหลไป; ให้เกิดขึ้น; เป็นใหญ่
อณช	อ	อณช	หยอด, ทา, เจิม; ปราบ; เจือปน; เว้น
กิลิต	ย	กิลิตย กิลิตช	เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. กิลินโน]
ติม	อ เณ ฌย	เทม เตเม-มย	เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. ดินโต]
มิเล	อ	มิลาย	เหยียด, อับแสง [ต. มิลาโต]
สุส	ย	สุสส	แห้ง, เหี่ยว, ผอม, ชุบซิด [ต. สุกโก สุกโฆ]
สุกข	อ	สุกข	แห้ง, ไม่สนใจ, ไม่ตั้งใจ [วัต. สุกขาเปติ เหตุ. ตาก(จีวร) ต. สุกโก สุกโฆ]

ห้าม ปิด กั้น บัง ปิด นุ่งห่ม

วร	อ เณ ฌย	วร วาเร-รย วเร-รย	ปิด, กั้น [วัต. #อวารติ] ณ นีวารโย ทุณนีวารโย
วิ-วร	อ เณ ฌย	วิวร วิวเร-รย	เปิด [วัต. วิวราเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. วิวโร]
นิ-วร	เณ ฌย	นิวาเร-รย	ห้าม, กั้น ยุ นีวรณั นีวารณั #ทนต์วารณั
ปริ-วร	เณ ฌย	ปริวาเร-รย	กั้นรอบ, แวดล้อม [ต. ปริวุโต] ณ ปริวาโร
รุช	อ เอ	รุช รุชธิ รุชธิ รุชเช รุชโธ	ปิด, กั้น, ห้าม [ต. รุชโธ]
ถก	อ เณ ฌย	ถก ถเก-กย	ปิด, กั้น, กระทบกระทั่ง
ฉท	เณ ฌย	ฉาทะ-ทย	มุง, บัง, ปิด กั้น, ปิดบัง [ต. ฉนโน วัต. #ปฏิฉาเทติ]
อา-ฉท	เณ ฌย	อจฉาทะ-ทย	นุ่งห่ม, ปกปิด
นิ-วส	เณ ฌย	นิวาเส-สย	นุ่งห่ม [ต. นีวตโธ] ณ นีวาโส
ปริ-ธา	อ	ปริธา ปริทท	นุ่งห่ม
ป-อา-ร-อุป	อ	ปารูป	ห่ม ยุ ปารูปนั
ปิ-ธา	อ	ปิธา ปิทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [วัต. ปิททาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ปิททิตโต ปิททิตโต]
อปิ-ธา	อ	อปิธา อพิทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [ต. อพิททิตโต อพิททิตโต]
กุกช	อ	กุกช	คว่ำ, คว่ำลง, คว่ำหน้า, ก้มหน้า [วัต. #นิกุกชติ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อุ-กุษช	อ	อุกุษช	หงาย, หงายขึ้น
สำรวม ระวัง			
สั-วร	อ เณ ฌย	สัวร สัเว-รย	สำรวม, ระวัง, ปิด, กั้น อ สัโว ยุ สัวรณิ
สั-ยมุ	อ	สัยม สัยจ	สำรวม, ช่มอินทรี [ต. สัยโต] อ สัยโม สณญโม
ขมภ ขภิ	อ	ขมภ	ข่มไว้, ปิดกั้น, ชัดขวาง; คำจุน [ต. #วิกขมภเตวา] ณ #วิกขมภเ ภ ขมภเ ไมค้ำ, ผู้ค้ำจุน ยุ #วิกขมภนั
ผูก ร้อย ติด			
พนธ	อ	พนธ	ผูก, พัน, มัด, รััด [ต. พนธเ พทเธ]
สิ	ณ	สิเณ	ผูก, พัน, รััด
สั-นห	ย	สนนยห	ผูก, สวม (เกราะ) [ต. สนนทเธ ต. สนนยห] ยุ #อุปนยหนั
เวฐ	อ เณ ฌย	เวฐ เวฐเฐ-ฐย	ผูก, พัน, รััด [ต. เวฐเตวา วัต . #นิพเพฐติ]
วุ	ณา	วุณา	ร้อย
ลพิ	อ	ลมพ	เหนี่ยว, แขนง, ห้อย, คล้อง [วัต. #วิลมพติ ยัดเหนี่ยว, ห้อย ... อวลมพติ ฟังพา, ห้อย ...]
ลค	อ	ลค ลคค	ติด, ข้อง, เกี่ยวข้อง, แขนง, คล้อง [ต. ลคโค]
สชช	อ	สชช	ติด, ข้อง, ไม่คล่อง [ต. สจจจ] ณ อุปสคโค
สิว	ย	สิพพ	เย็บ
ประดับ ตกแต่ง			
ปิลธิ	อ	ปิลนธ	ประดับ, ตกแต่ง
มจติ	อ เอ	มณท มณเท	ประดับ, ตกแต่ง ยุ มณทนั
ภูส	อ เณ ฌย	ภูส ภูเส-สย	ประดับ, ตกแต่ง ยุ #วิภูสนั
ปล่อย พัน			
มุจ	อ	มุลจ	ปล่อย, แก้, ถอด <i>สกมม</i> . [อช. โมจย <i>ยุ</i> <i>อาคม</i> ภวิส . โมกขติ ต. มุตโต #โอมุกโก ตุ . โมเจตุ]
มุจ	ย	มุจจ	หลุด, พัน ออกมม. [ภวิส. โมกขติ ต. มุตโต] อ โมกโข วิโมกโข ติ วิมุตติ
อยู่ อาศัย			
วิ-ห	อ	วิห	อยู่, อาศัย [อช. วิหสิ] ณิ สุขวิหารี ณ วิหาโร

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
วส	อ	วส	อยู่, อาศัย [ภวิส. วจฉติ ตัพ. วตถพพ ต. วุตโถ #นิวุตโถ] ณิ สาวตถิวาสี ทิสาวาสี
อธิ-วส	อ	อธิวส	อยู่ทับ, อยู่อาศัย, สิ่ง, สิ่งสถิตย [วัต. อธิวาเสติ เหตุ. รับ (คำ/นิมนต์), อดกลั่น ต. อธิวุตโถ อธิวุตโถ กัต. กัม. เหตุกัม.]
อธิ-อา-วส	อ	อชฌาวส	อยู่ครอบครอง
ปฐวิ-วส	อ	ปฐวิวส	อยู่, อาศัย
อา-วส	อ	อาวส	อาศัยอยู่, อยู่ครอง ณ อาวาโส #สวาโส ถ อาวสโถ

ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม

ลิป	อ	ลิป	ฉาบ, ทา, ลูบไล้
มกฺข	อ เณ ฌย	มกฺข มกฺเช-ขย	ทา, ลูบไล้, ลบหลู่
รณฺช รณฺช	อ ย	รช รณฺช รชช	ย้อม, กำหนด [ต. รตโต] ยุ รชนิ ^{C1*}

เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก

ปจ	อ	ปจ	หุง, ต้ม, ปรง (อาหาร), เผา, ไหม้ <i>สกมฺม</i> . [วัต. ปจจติ กัม.; ปจาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) มาน . ปจจมาโน กัม. ต. ปกโก] อ นิปโก ณ ปาโก
ปจ	ย	ปจจ	สุก <i>อกมฺม</i> . [ต. ปกโก] ณ วิปาโก ปริปาโก
ตป	อ ย เณ ฌย	ตป ตปฺป ตปฺเป-ปย	ร้อน, เราร้อน, เผา; อิ่ม, เอบอิม [วัต. #สนตปฺปติ ต. ตตโต] ณิ อาตาลี อ อาตาลี ณ อาตาลี อาตาลี
ตป	อ	ตป	สะดุ้ง, กลัว; เป็นใหญ่ [วัต. #อตุตปฺปติ โอตตปฺปติ] อ โอตตปฺป
ฌป	อ เณ ฌย	ฌป ฌาเป-ปย	เผา, ไหม้ [วัต. ฌาเปติ กัต. เหตุกัต. ต. ฌตโต ฌาโม; ฌาปีโต เหตุกัม. ตู. ฌาเปตวา กัต. เหตุกัต.]
ฌม	อ	ฌม ฌาย (เอ> าย)	เผา, ไหม้, เราร้อน, สว่าง; เผ่ง, คืด [ตฺ. ฌายิตวา]
ทท ทท	อ	ทท ทท	ไหม้, (อันไฟ) เผา [วัต. ททยติ มาน . ททยมาโน กัม. ต. ททโตม] ณฺ ฉวทาทโก ณ ปริพาท ยุ #อาพาทน
ป-กฺถ	อ	ป-กฺถ	เดือด, เดือดพล่าน [ต. ป-กฺถ
วาส	เณ ฌย	วาเส-สย	อบ, รม (ทำให้มีกลิ่นหอม) ณ วาโส

ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด บริสุทธิ์

สํ-มชช	อ	สมมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด
ปริ-มชช	อ	ปริมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด, ลูบ, คลำ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
โธว	อ	โธว	ล้าง
ป-ชล	ณ ฌย	ปกฺขาล-ลย	ล้าง, บ้วน (ปาก), ชำระ
ปุณณ	อ	ปุณณ ปุณช	เช็ด, ถู, ชำระ, กวาด
สุธ	ย	สุชณ	หมดจด, บริสุทธิ์, สะอาด [วัด. โสเธติ โสธยติ เหตุ. 'ให้หมดจด' โสธาเปติ โสธาปยติ เหตุ. 'ให้ชำระ' ต. สุทุธ; โสธิตี เหตุกัมม. 'ให้หมดจด'] ติ สุทธิ #วิสุทธิ ยุ สุขุณฺณ
สุจ	อ เอ	สุจ สุเจ	สะอาด, หมดจด; แสดง, ไป, เป็นไป ณ โสโก ยุ โสจัน
ปุ	อ นา	ปว ปุณา	ชำระ, สะอาด, หมดจด ณฺว ปาวโก
นุหา นหา	ย	นุหาย นหาย	อาบ [วัด. นหาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ)] ยุ นหานัน
ขฺส	อ	ขฺส	สี, ถู, บด
เชือกถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง ชุ่นมัว			
สฺ-ธา	อ	สนฺธา สททท	เลื่อมใส, เชือกถือ; เชื่อมต่อ อิ สนฺธิ
ป-สท	อ	ปสฺสิท	ไม่มีมลทิน, หมดจด, ผ่องใส [วัด. ปสาเทติ เหตุ. ต. ปสนฺโน]
ป-สท	ณ ฌย	ปสาเท-ทย	ยินดี, เลื่อมใส [วัด. ปสาเท-ทยติ กัด. เหตุกัต.] ณ ปสาโท
โอ-กปฺป	อ	โอกปฺป	จัดแจง; ทำให้สำเร็จ; ไว้ใจ, เชือกถือ ยุ โอ(ก)กปฺปนา
เท	อ	ทย	รักษา, ป้องกัน; หลับ; ชำระ; ดูหมิ่น [วัด. #นิตทายติ โวทายติ ตู. ปรีโยทาเปตฺวา] อ ทยา #นิตทา ยุ #โวทาน โวทาปน
กิลิส	ย	กิลิสฺส	เศร้าหมอง, เปียดเปียน, แผดผา [ต. กิลิสฺส]
ลฺลิต	อ	ลฺลิต	เศร้าหมอง, ชุ่นมัว, เปียดเปียน, เตือดร้อน
รักษา คุ้มครอง เลี้ยง			
รกฺช	อ	รกฺช	รักษา ณิ วาจนฺรชฺชิ ณฺว รกฺชโก-ชิกา #อารกฺชโก วิสาณฺรชฺชโก ตุ รกฺชิตา ช ทฺรชฺชโย ยุ รกฺชณ
पाल	ณ ฌย	पाल-ลย	รักษา ณฺว ปาลโก โคपालโก ธนपालโก ปเวณิपालโก ตุ ปาลยิตา ณ ทวารपालโ อุตฺยานपाल
กิต	ฉ	ติกฺกฉ (เทวภาว)	รักษาโรค, เยียวยา; รั้ง; ปรารถนา; อยู่; สงสัย (กิต>กิต>กิต>ติก>ติก (แปลงเพราะ ฉ ปัจ.)) อ #วิจิกฉา
คฺอุป	อ	โคป	คุ้มครอง, ปกครอง, รักษา [ต. คฺอุต] ณฺว สฺสานโคปโก ณ โคโป ติ คฺคฺติ อินฺทฺริยคฺคฺติ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ภร	อ	ภร	เลี้ยงดู; นำไป [ต. ภโต-ภฺร ภจโจ] ตฺ ภตตา ข ทุพฺภโร สุภโร ณฺย ภาริโย อ มาตาเปติภโร อตตภโร ติ ภติ ยฺ ภรณ์
ปฺส	อ ย นา ณฺย	ปฺส ปฺสส ปฺสสนา โปเส-สย	เลี้ยงดู ณฺ มาตุโปสโก
ชคค	อ	ชคค	ประคอง, ประคับประคอง, ปฏิบัติ, ซ่อมแซม [วัต. #ปฏิชคคติ] ณฺ วิหารปฏิชคคโก
ชนะ แพ้			
ชิ	อ	เช ชย	ชนะ [ตวนตฺ. ชิตวา ตาวี. #วิชิตาวี ต. ชิตฺ ตฺ. ชิตวา] กฺ ิมารชิ ตฺ เซตา อ ชโย วิชโย ยฺ ชยน์
ชิ	นา	ชินา	ชนะ [อฺช. อชินิ #ปฏิชินาติ ตฺ. ชินิตวา เซตวา]
ปรา-ชิ	อ	ปราเช ปราชย	แพ้ [ต. ปราชิตฺ] อ ปราชโย)
ยฺธ	อ ย	โยธ ยฺชณฺ	รบ, สู้ [ต. ยฺทฺโย #ปฺยฺทฺโย] ตฺ ยฺชณิตา
เล่น			
กีฬ	อ	กีฬ	เล่น ณฺ สหปฺสกีฬโก
ทิว	ย	ทิพฺพ	เล่น อ เทโว
กุมาร	อ ณฺย	กุมาร กุมาร-รย	เล่น อ กุมารโร กุมารโก
แสวงหา			
คเวส	อ ณฺย	คเวส คเวเส-สย	แสวงหา, ค้นหา ณิ ปารคเวสี
อิส	อ	เอส	แสวงหา, ค้นหา [วัต. #ปริเยสติ <i>ปริ-ย-อิส</i>] ยฺ เอสนา อนฺสนา เอสนํ อนฺสนํ
อาจ สามารถ กล้า กลัว			
สก	โอ	สโก	อาจ ณฺ สกกา
สก	อุณา	สกกฺณา	อาจ [สฺต. สกฺกณฺย อฺช. อสกฺชิ ภวิส. สกฺชิสฺสติ กาล. อสกฺชิสฺส ตฺ. สกฺกณฺนิตวา]
วิ-สท	อ	วิสท	อาจ, กล้าหาญ, ปฏิญญา [วัต. #อุสฺสทติ]
ภี	อ	ภาย	กลัว [ต. ภีโต ตฺ. ภายิตวา] ณ ภยํ เภรวโ รฺ ภีรฺ ภี รฺโก
ภีลิ	อ	ภีลิส	กลัว [วัต. ภีสาเปติ <i>เทตฺ.</i>] ยฺ ภีลิสํ ความกลัว, นำหวาดเสียว
ภมฺภ	อ	ภมฺภ	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว
วิชิ	อ ย	วิช เวช วิชช	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว [วัต. #สฺเวชติ สฺวิชชติ อุพฺพิชชติ]
อุ-สกี	อ	อุสฺสกก	กลัว, หวาดกลัว [วัต. #ปริสฺกกติ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ตส	ย	ตสส	กล้วย, หวานกล้วย, สะดุ้งกล้วย ณ ตาโส
ซื้อ ขาย ตีราคา			
กี	นา	กีนากีณา	ซื้อ [วัด. กีนาคีณา] ณ กยโก
วิ-กี	นา	วิกกีณา วิกกีณา	ขาย
อคข	อ	อคข	มีค่า, มีราคา [วัด. #อคขมาเปติ เหตุ. ตีราคา]
ไหว สั่น			
จล	อ	จล จลจล (เทว ภาวะ)	ไหว, หวั่นไหว, สั่น
จูป	อ	จูป โจป	ไหว, หวั่นไหว, สั่น, โงก (ง่วง) [อันต. จปลายนโต จูป-ล-อาย อู>อ] ยู โจปน์ อล จปโล อู>อ 'คนกลับกลอก'
อิณช	อ	อิณช	ไหว, หวั่นไหว, งอ, คู้เข้า [วัด. #สมิณชติ สมิณชติ]
อิร	อ	อิร	ไหว, หวั่นไหว
กปิ กมป	อ	กมป	ไหว, หวั่นไหว ณ #อนุกมปโก โลกานุกมปโก อ กมปา ยู กมปน์
วิธ	อ เณ ฌย	เวธ เวธ-ธย	ไหว, หวั่นไหว; เบียดเบียน
กูป	ย	กูปป	กำเริบ, สะเทือน, โกรธ, พินาศ [ต. กูปโต] ณ โกโป
ชุก	อ เอ ย นา	โชก โชเก ชุพุก ชุกนา	หวั่นไหวอย่างรุนแรง [ต. โชเกตวา วัด . #สัชชุกกติ สงชุกกติ สัชชุกกติ สงชุกกติ]
เป็นไป หมุนไป			
วตต	อ	วตต	เป็นไป, เป็นอยู่, เลี้ยงชีวิต; หมุนไป; เลี้ยงดู, รับผิดชอบ, ห้าม [วัด. วตเตตวา เหตุ.] ติ วตติ ชีวิตวตติ #ปวตติ
อติ-วตต	อ	อติวตต	เป็นไปล่วง, (น้ำ) ล้น
วฏฏ	อ	วฏฏ	หมุน, กลิ้ง; ควรถ อกรรม. [วัด. วฏฏติ (หิน)กลิ้ง, วฏฏติ ให้(หิน)กลิ้ง วฏฏาเปติ (ใช้คน)ให้(หิน)กลิ้ง เหตุ. ต. วฏฏติ (หิน)ถูกให้กลิ้ง เหตุ. กัม.]
ภม	อ	ภม	หัน, หมุน [ต. ภนโต]
กำหนด ระบุ			
องก	อ เณ ฌย	องก องเก-กย	กำหนด, หมายถึง, เป็นเครื่องหมาย
ลกข	เณ ฌย	ลกข-ขย	กำหนด [วัด. #สลลกขติ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
วิ-อว-รูป ฅป	ณ ฅย	วฏฐุเป-ปย วตตเป-ปย	กำหนด, หมายถึง, ตั้งลงไว้ [วฏฐุเป วตตเป วฏฐาเป วตตธาเป เหตุ. (ไม่วุทธิ)]
ปริ-อิ	อ		กำหนด [ตฺ. ปริจจ]
นิ-ยมุ	อ	นิยม นียจจ	ตัดสิน, วินิจฉัย, กำหนด; ประพฤติ [ต. นียโต] อ #วินิจฉัยโย
สํ-ธา	อ		หมายเอา [ตฺ. สนธาย ใช้เป็นกิริยาวิเสสนะ]

สงบ สงัด หลีกเร้น

สมุ	อ ย	สม สมม	สงบ, ระวัง, ทำความเพียร [ต. สนโต วัต. #วุปสมเมติ วิ-อุป-สม เหตุ.] ติ สนติ ยุ สมโน กลหุปสมนํ
ปฏฺิ-ป-สมภ	อ	ปฏฺิปลสมภ ปฏฺิ ปปลสมภ	สงบ, ระวัง
วิ-วิจ	อ ย	วิวิจ วิวิจจ	สงัด, โดดเดี่ยว, ปลีกออก [ต. วิวิตโต ตฺ. วิวิจจ] ณ วิเวโก
ป-อม	อ		สงัด [ต. ปนโต]
ลี	ย นา	ลีย ลีนา	แอบ, ซ่อน, หลีกเร้น; ติดอยู่; รวมกัน [ต. ลีโน วัต. #สลลีนาติ นิลีนาติ สลลีนาติ ปฏฺิสลลีนาติ นิลียติ ต. สลลีโน ตฺ. ลียิตฺวา] อ อาลโย

เพียร พยายาม สืบต่อ เกียรติ

ฅฎ ฅฎฎ	ณ ฅย	ฅฎฎ-ฎย ฅฎฎฎ- ฎย	สืบต่อ, พยายาม, หมั่น, อุทิศ
อา-รภ	อ ย	อารภ อารพภ	ปรารถนา, (กล่าวถึง, ตั้งต้น, ดำริ), ทำ, เริ่ม, ลงมือ, พยายาม [ต. อารทฺโธ #อจจาทฺโธ ตฺ. อารพภ อารทฺธ ตฺ. อารทฺฐ]
อุ-สท	อ	อุสสท	พยายาม ณ อุสสาโท
วายม	อ	วายม	พยายาม
ตทฺิ	อ	ตทฺท	เกียรติ, ประมาท, ไม่เอื้อเฟื้อ, เบียดเบียน

อดทน

ฅม	อ	ฅม	อดทน, อดโทษ, ควร, ชอบ [วัต. ฅมาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ฅมาปีโต เหตุกัม. (ไม่วุทธิ)] อ โอวาทกฺขโม วจนกฺขโม ติ ฅนติ
สท	อ ย ณ ณย	สท สยท สเท- หย	อดทน, อดกลั้น ยุ สหนํ
ติช	ช	ติติกฺช (เทวภาวะ)	อดทน; ผูก, ร้อย (ติช>ติช>ติติช>ติติกฺ (แปลงเพราะ ช ปัจ.)) อ ติติกฺชา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
มริส	ณ ฌย	มริเส-สย	อดทน, อดกลั้น, บึกบึน, ทนทาน, มั่นคง ยุ มริสนั
โอง หลอก ลวง			
กุฎ	อ	กุฎ	คด, โค้ง, งอ, โอง, บิด; ตัด, เกี้ยว, ปั่น ^{C2}
วณจ	ณ ฌย	วณเจ-จย	เกลี้ยกล่อม, หลอกลวง
กุท	ณ ฌย	กุเท-ทย	โอง, ล่อลวง, ให้พิศวง ณฺ กุทโก
สฐ	อ	สฐ	ล่อลวง, ฉ้อโงง; ซำ; เศร้าหมอง
บวช สีก			
ป-วช	อ	ปพพช	ไป, ออกไป, บวช [อช . ปพพชเสสิ <i>เหตุ.</i> ; #อนุปพพช <i>บวชตาม</i>] ณฺ ปพพชชา
อุ-ป-วช	อ	ปพพช	สีก [อช . อุปพพชเสสิ <i>เหตุ.</i>]
วิ-ภม	อ	วิพภม	หันกลับ, หมุนกลับ, หมุนผิด, สีก, ลาสึกขา [ต . วิพภนโต]
จวบ กอด			
จุมพ	อ	จุมพ	จวบ, จุมพิต [วัต . #ปริจุมพติ]
อา-ลึงค	อ	อาลึงค	กอด
สช	อ	สช	กอด
ป่วย ไข้			
กิลม	อ	กิลม	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย, ซอกซำ, เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต . กิลนโต] ถ กิลมโถ
คิเล	อ	คิเล	เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต . คิลาโน]
ไอ จาม อาเจียน			
ชิป	อ	ชิป	ไอ, จาม; ทิ้ง [วัต . ชิปาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] ต . ชิตโต ^{C2*}
กาส	อ	กาส	ไอ, กระจาย
วมุ	อ	วมุ	อาเจียน; คายออก
ปูลาด ท่วม คลุม			
ป-ณฺ	ณ ฌย	ปณฺญาเป-ณฺ	ปูลาด, ตั้งไว้, แต่งตั้ง, ฝัง, เก็บ; บัญญัติ (วินัย) [ต . ปณฺญตโต] ติ ปณฺญตติ
ถร	อ	ถร	ปูลาด
อา-ถร	อ	อถถร	ปูลาด, กราน (กรู้น) [ต . อถถโต]
โอ-ถร	อ	โอถถร	ปูลาด, ปกคลุม, ปิดบัง, ท่วมทับ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
สั-ถร	อ	สนนถร	ปู, ปุลาต
อชฺ-โอ-ถร	อ	อชฺโณถร อชฺโณตถร	ท่อมทับ, ครอบงำ, ปกคลุม

ประกอบ จัดแจง ตระเตรียม

สั-วิ-ธา/ทท	อ	สัวิทท	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ
สชช	อ เณ ฌย	สชช สชเช-ชย	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ; สร้าง, ทำ [ต. สจฺจฺฐ]
ปฏฺ-ยต	เณ ฌย	ปฏฺยาเท-ทย (ต>ท)	ตกแต่ง, จัดแจง [ต. ปฏฺยตฺโต ปฏฺยตฺโต]
ยฺช	อ	ยฺชช	ผูก, ประกอบ, รวบรวม; อุตสาหะ, พยายาม [วัด. #อนฺยฺชชติ ต. อนฺยฺชชตฺโต]
ยฺช	อ เณ ฌย	โยช โยเช-ชย	ผูก, ประกอบ, รวบรวม [วัด. ยฺชชติ กัม. วัด. #สัโยเชติ ต. ยฺชตฺโต #ปฺยฺชตฺโต สมปฺยฺชตฺโต] ณฺย โยคฺโค นิโยชฺโซ ฌ โยโค #อฺปโยโค ยฺช ยฺชชณฺ
สั-อนฺ-อา-คม	อ		มา(ตาม)พร้อม(กัน), ประกอบ [ต. สมณฺนาคฺโต อ>โ>ว>น]

ถูกต้อง สมควร ขัดแย้ง ห้าม ค้าน

กปฺ	อ เอ	กปป กปเป	ควร, สมควร; อาจ, สามารถ, อาจมี, อาจเป็น
อรท	อ เณ ฌย	อรท อรเท-ทย	สมควร, เหมาะสม; บุษบา อ ปุชารโห
สั-อิ	อ	สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ต. สเมจจ] ^{C2}
ยฺช	ย	ยฺชช	ตั้งใจ, ตั้งมั่น, มั่นคง; ควร, สมควร, ถูกต้อง, ใช้ได้ [ต. ยฺชตฺโต] ตฺติ ยฺชตฺติ
วิ-รฺช	ย	วิรฺชณ	คัดค้าน, ขัดแย้ง; ประรณนา
ปฏฺ-กฺส	อ	ปฏฺกฺโส	คัดค้าน; ต่าตอบ
ปฏฺ-สฺส	อ	ปฏฺสเส	ห้าม, ปฏิเสธ [วัด. #นิสเสติ] อ ทิรินิสโส
ปฏฺ-ชฺป	อ	ปฏฺชฺป	ห้าม, ปฏิเสธ (คน, สิ่งของ) [ต. ปฏฺชฺปตฺโต]
ปฏฺ-วท	อ	ปฏฺพาท	ห้าม, ค้าน, นำไปเฉพาะ, นำกลับ

อื่นๆ

ปุร	อ	ปุร	เต็ม [วัด. ปุเรติ เหตุ. ตฺ. ปุเรตวา เหตุ. ต. ปุณฺโณ; ปุริโต เหตุกัม.] ยฺช ปุรณฺ
ทฺท	อ	ทฺท โทท	รดน้ำนม; ให้เต็ม; ฆ่า; ทำลาย
ธม	อ	ธม	ทำเป่าให้มีเสียง, เป่าให้ดัง; ก่อไฟ, เป่าไฟ
วลช	อ	วลชช	บริโภค, ใช้สอย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
เสว	อ	เสว	เสพ, ใช้สอย, คบหา; ยินดี ณิ พรทารูปเสวี ณฺว เสวโก อ เสวา ยุ เสวนา พรทารูปเสวนา เสวนํ
วิ-สส	อ	วิสสส	คู้้นเคย ณ วิสสาโส
อฏฺฏ	ณณ	อฏฺฏ-ณฺย	อิตอัถ, ปีบคั้น
จฺณณ	ณณ	จฺณณ-ณฺย	บด, ละเอียต, แหลก
วิช	ณณ	วิเช-ชย	พัด, โบก [มาน. พิชยมาโน]
อติ-มาน	ณณ	อติมานเ อติมาน ย	เยอหยิ่ง, จองหอง อ อติมาโน <i>ความ~</i> ตฺท. อี อติมานี <i>ผู้มี~</i>
นฏ	ณณ	นฏฺ-ณฺย	พื่อนรำ [ต. นจโจ นฏฺโฏ] ณฺว นานฏโก-กา
นจจ	อ	นจจ	พื่อนรำ
วิ-ลส	อ	วิลส	สวयงาม, เขื่องกราย, กริตกราย
สุภ	อ	โสภ	งาม, สว่าง, รุ่งเรือง; เปียดเปียน ณ นครโสภณิ ยุ นครโสภนา (อิตถิ)
ปฺปผ	อ	ปฺปผ	บาน อ ปฺปผิ
สํ-จิต	ณณ	เจเต-ตย	ซ้อขาย; อุตสาหะ, พยายาม; แกล้ง (<i>ภาษาเก่า</i>), จงใจ, เจตนา [ตฺ. สณฺจิจจ] ณฺว เจตาบโก ยุ เจตนา เจตานิ
ลิส	ย	ลิสส	เหลือ [วัต. #อวสิสสติ ต. #อวสิฏฺโฐ]
อุ-หท	อ	อุหท	ถ่ายอุจจาระรด
อุ-มิห	อ	อุมิห	ถ่ายปัสสาวะรด

^{C[n]} = อยู่หลายหมวด * ต่างกันบ้าง